

**LÄÄNE MAAKONNA
RAHVARAAMATUKOGUDE
2019. AASTA TEGEVUSE ARUANNE**

Haapsalu 2019

Sisukord

Sissejuhatus	4
1. Põhilised tegevussuunad	4
2. Juhtimine	5
2.1 Raamatukogude võrgu struktuur ja nõukogud	5
2.2 Eelarve.....	5
2.3 Projektid	6
2.4 Personali koosseis, juhtimine ja areng	6
2.4.1 Ülevaade täienduskoolitusest	7
2.4.2 Maakonnaraamatukogu korraldatud koolitused	9
2.4.3 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised	10
2.4.4 Erialahariduse omandamine	11
2.4.5 Töötajate tunnustamine	11
2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine	11
2.5.1 Juurdepääs liikumispuudega inimesele	12
2.6 Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas.....	12
3. Kogud komplekteerimine ja töötlemine	12
4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused.....	14
4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine	15
4.2 Raamatukogu kasutamine ja teenused.....	16
4.3 RVL teenindus.....	19
4.4 Laste- ja noorteteenindus	20
4.4.1 Laste-ja noortekirjanduse komplekteerimine	20
4.4.2 Laste-ja noorte raamatukogu kasutamine.....	21
4.4.3 Laste-ja noorteteenindus, s.h lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine	21
4.4.4 Laste- ja noorteüritused	22
4.5 Erivajadustega sihtrühmade teenused	24
4.6 Raamatukogu kui kohalikku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond	24
4.6.1 kohalikul tasandil	25
4.6.2 riiklikul tasandil.....	28
4.6.3 rahvusvahelisel tasandil.....	30
4.7 Raamatukogu koolituskeskusena kasutajatele	30
4.8 Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded.....	31

4.9 Andmebaasid	31
5. 2020. aasta tegevused	32
LISA 1. Personali koolitus	33
LISA 2. Raamatukogutöötajate avalikud esinemised.....	33
LISA 3. Raamatukogude ehitamine, renoveerimine, remondid.....	34
LISA 4. Laste ja noorteüritused	35
LISA 5. Raamatukoguteeninduse maakondliku koordineerimise ülesannete täitmine.....	37

Sissejuhatus

Tabel 1

Maakonna/li nna nimi	Elanike arv (01.12.1 8)	KOV-de arv maakonn as	Üldkasutatav ate raamatukogu de arv	Harukogu de arv	Teenindus punktide arv	Kokku raamatu laenutamise kohti
Lääne maak.	21053	3	3	13	1	17
Sh Haapsalu	13449	1	1	3	1	5

Üldkasutatavate raamatukogude arv:

Lääne maakonnas oli 2019. aastal 16 rahvaraamatukogu, sh põhikogusid 3, harukogusid 13 ja üks Lääne Maakonna Keskraamatukogu väliteeninduspunkt asukohaga Haapsalu sotsiaalmajas.

1. Põhilised tegevussuunad

Rahvaraamatukogu põhiteenused olid teavikute kohapeal kasutamine ja kojulaenus ning avalikule teabele üldkasutatava andmesidevõrgu kaudu juurdepääsu võimaldamine. Rahvaraamatukogu põhiteenused on tasuta. Keskraamatukogu pakub lisaks tasuta teenustele laenutatud raamatute pakiautomaadiga koju saatmist, mis on tasuline ja tasu sõltub pakiautomaadi hinnakirjast.

17. mail 2019 tähistati Liivi (olnud ka Jõgisoo) raamatukogu 100. juubelit.

27. juulil Vormsi (olnud ka Vormsi I, Hullo) raamatukogu 100. juubelit.

21. veebruaril tähistati EV 101. aastapäeva Haapsalu raamatukogus ajalooapäevaga, mis keskendus Eesti lähiajaloole ja mälu temaatikale, esinejad Meelis Maripuu ning kirjanik ja režissöör Imbi Paju. Vaadati I. Paju rahvusvahelist tähelepanu pälvinud filmi „Tõrjutud mälestused“. Filmis on näha ka Haapsalu aukodanik, arst, psühholoog ja Gulagi vang Heino Noor. Üritus toimus koostöös Läänemaa Vabadusvõitlejate Ühendusega ning õhtut aitas läbi viia H. Magnus. Eksponeeriti raamatu- ja esemenäitust „Isamaa mustrid“.

Haapsalu raamatukogus toimus 24. mail kuuendat korda muinasjutukonverents „Muinasjutuvägi“, pühendatud seekord eesti keele aastale, alapealkirjaga „Muinasjuttude salakeel“. Konverentsil esinesid muinasjuttude, pärimuskultuuri ja eesti keele spetsialistid M. Kõivupuu, P. Päär, V. Mikita, K. Toomeos-Orglaan, I. Tomusk, K. Kumberg. Muinasjutukonverentsid, esimesed olid rahvusvahelised, said alguse 2009. aastal, seega 10 aastat esimesest konverentsist.

Lääne Maakonna Keskraamatukogu avas Haapsalu linna 740. juubeliaastale pühendatud kirjandus- ja kultuuriloolise veebilehe „Haapsalu kirjasõnas“ aadressil <https://haapsalukirjasonas.blogspot.com>. Andmebaasi koostamise mõtte tekkis Haapsalu Linnavalitsuse poolt välja antud raamatu „Haapsalu. Aeg. Inimesed“ aruteludel osaledes, sest raamatusse mahtusid vähesed välja otsitud tekstid. Andmebaas koondab kokku tekstid, kus on

juttu Haapsalu inimestest, sündmustest ja Haapsalust inspireeritud ilukirjanduslikud lood. Haapsalu vaimust ja muljeid Haapsalust annavad edasi raamatukogu külalisteraamatusse kirjutatud pühendused. Kokku on kogutud luuletusi, mälestusi, katkendeid ilukirjandusest ja perioodilistes väljaannetes ilmunud lugudest. Digiteeritud tekstidele on lisatud veebilink. Tekste illustreerivad fotod raamatukogu kroonikast. Andmebaasi koostamise eesmärk on innustada lugejaid tundma meie kultuurimälu, tutvustada linna ajaloolist keskkonda ja abistada kodulooliste andmete ja allikate leidmisel. Andmebaasi täiendatakse järjepidevalt. Avati noortele suunatud raamatublogi Raamatureporter, mida saab jälgida Instagramis ja Facebookis. Töötati välja Raamatukogu sõbra statuut ja hääletamise teel valiti ka esimene tiitli saaja. Raamatukogu lugejatele reklaamiti aktiivselt koduteeninduse võimalust, kui lugeja ei saa tervisest sõltuval põhjustel ise raamatukogu külastada. Alustati uue teenuse pakkumisega lugejatele, kes soovivad, et laenutatud raamatud saadetakse koju pakiautomaadi vahendamisel Samuti saab laenatud raamatuid tagastada pakiautomaadiga. Teenust pakume üle Eesti.

Eesti Külaliikumine Kodukant viis 2019. aasta alguses läbi võrgustikuülese veebiküsitluse kodukohas teenuste kättesaadavuse teemal. Küsitlusest selgus, et inimesed on oma kodukohas enim rahul haridusasutuste ja raamatukogude teenuse kättesaadavusega. Raamatukoguteenuse kättesaadavust pidas suurepäraseks 40,4% vastajatest ja heaks 40,6%, mis tähendab, et (81%) vastajaist olid olukorraga väga rahul. Suurem osa vastajaist ehk 72,9% oli teenust viimase aasta jooksul kasutanud.

Lääne Maakonna Keskraamatukogu oli ANDRAS-e Läänemaa õpisõbraliku organisatsiooni nominent.

2. Juhtimine

2.1 Raamatukogude võrgu struktuur ja nõukogud

Lääne-Nigula valla Noarootsi osavalla Sutlepa iseseisev raamatukogu on 01.05.2019. aastast Noarootsi raamatukogu haruraamatukogu. Noarootsi raamatukogu juhataja töötab Sutlepas üks kord nädalas 3 tundi. Lääne-Nigula Valla Raamatukogu haruraamatukoguks liideti 01.05.2019.a. iseseisev Nõva raamatukogu. Lääne-Nigula valla Martna osavalla Martna raamatukogu haruraamatukoguks liideti 01.05.2019.a. iseseisev Rõude raamatukogu.

Lääne-Nigula Valla Raamatukogu koos haruraamatukogudega alustas uue nõukoguga koos arengukava väljatöötamist.

2.2 Eelarve

Tabel 2

Põhieelarve	Seisuga 31.12.18. €	Seisuga 31.12.19 €	Muutus %
Eelarve kokku	648,13	659,7	1,79
sh Lääne Maakonna Keskraamatukogu	436,67	447,93	2,58
Personalikulu	432,55	437,95	1,25
sh Lääne maakonna Keskraamatukogu	305,46	308,8	1,09
Komplekteerimiskulu	102,03	119,67	17,29
sh KOV-lt	62,20	80,07	28,73
sh riigilt	39,8	39,60	-0,58

sh Lääne Maakonna Keskraamatukogu	47,78	58,19	21,79
sh KOV-It	22,34	32,9	47,27
sh riigilt	25,44	25,29	-0,59
Infotehnoloogiakulu	24,50	22,46	-8,32
sh Lääne Maakonna Keskraamatukogu	17,88	16,89	-10,54
*Lääne Maakonna Keskraamatukogu RVL teenus	0,47	0,22	-53,19
* Lääne Maakonna Keskraamatukogu koduteenindus	-	0,05	-

* Tabelis jooksvad kulud

2.3 Projektid

Tabel 3

Projektid, toetused (Kellelt saadud?)	Periood 2019	Eraldatud summa	Projekti üldmaksumus
Lääne Maakonna Keskraamatukogu			
Eesti Kultuurkapital 11 projekti	20.02 – 15.12	4455,00	6193,94
KM raamatukogude arendusprogramm	20.05 – 31.12	1000,00	1200,00
Lääne-Nigula valla raamatukogus			
Eesti Kultuurkapital	11.11 - 17.11	700,00	777,60
KOP	1.04.2019 - 01.02.2020	- 1420,00	1645 (valla toetus omafinantseeringule)

Lääne Maakonna Keskraamatukogu korraldas tänu toetusprogrammide finantseeringutele 2019.aastal eesti kirjandust tutvustavaid kirjandussündmusi 104 korral, kus osales kokku 2470 huvilist.

Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu projektikonkursile „Raamatukogud-muuseumid-noored“ laekus 11 taotlust. Hindamiskomisjoni ettepanekul toetati 10 projekti ellu viimist, nende seas ka Lääne-Nigula valla noortekeskuse „Päevalaager „Risti raamatu“ jälgedes“. Kümnapäevase Risti lastelaagri lõpetamine toimus 16. augustil raamatukogus, kus näidati videot koduolevis tuntud paikadest Risti raamatust katkendeid lugevatest laagrilastest. Laste fotonäitus, kus pildid endisaegsetest hoonetest ja samadest majadest tänasel päeval olid raamatukogus väljas mitu kuud.

Taebla Ajapaiga projekti tulemusel tugevnes Taebla kohaidentiteet ja kogukonnasisesed suhted. Palju sai projekt kiitust ja tuge eelkõige vanemalt ja keskmiselt põlvkonnalt. Samas ka koolinoortega toimunud digitund näitas, et kodukoha ajalugu kõnetab kohalikke ning kohapiltide refotografeerimisel osalemine oli huvitav ning hariv.

2.4 Personali koosseis, juhtimine ja areng

Lääne maakonnas töötab 31 raamatukoguhoidjat, neist 11 kõrgharidusega, sh raamatukogundusliku haridusega 7; keskharidusega 19, sh raamatukogundusliku haridusega 4; kutset omavad 11. Statistilises aruandes registreeriti 7 vabatahtlikku, kes panustasid raamatukogu töösse. Haapsalus asuv Lääne maakonna keskraamatukogu komplekteerib ja

nõustab maakonnas, Lääne-Nigula suurvalla (erinevate osavaldadega) rahvaraamatukogusid juhtis Lääne-Nigula Valla Raamatukogu, mille keskkogu Taeblass, Vormsi saarel Vormsi vallale kuuluv Vormsi raamatukogu.

Võttes aluseks Lääne-Nigula Vallavolikogu 21.02.2019 otsuse nr. 7 „Rõude Raamatukogu liitmine Martna Raamatukoguga“ muutus Martna Raamatukogu töötajate koosseis alates 01.05.2019. Martna raamatukogu direktoril on 0,75 ametikohta ja Rõude raamatukoguhoidjal on 0,5 ametikohta.

Lääne maakonna keskraamatukogus täideti teenindusosakonna kaks vaba ametikohta. Aprillist asus tööle peaspetsialist Uuemõisa raamatukogus, tema tööaeg jaotub keskkogu ja Uuemõisa raamatukogu vahel. Juulis asus tööle keskkogu teenindusosakonda raamatukoguhoidja, kes lisaks e-teenuste ülesannetele teenindab lugejaid lugemissaalis ning vajadusel asendab töötajat laenutuses, harukogudes või raamatulaenutuspunktis.

Keskraamatukogu Ridala haruraamatukogus oli postipunkt avatud 30. aprillini 2019. Alates 1. maist 2019 asub postipunkt Panga spordiklubi ruumides. Postipunkt on jätkuvalt avatud Lääne-Nigula valla Oru, Martna, Nõva, Taeblass, Risti raamatukogus.

2.4.1 Ülevaade täienduskoolitusest

V.t. LISA 1

„Raamatukoguhoidja töö peamine eesmärk on pakkuda kõrgetasemelist raamatukogu- ja infoteenust kõikidele teabevajajatele. Tulemuslik töö eeldab pidevat enesetäiendamist. Töö eeldab pädevust inimeste ja ressursside juhtimisel ning koosneb tööosadest ja –ülesannetest, mis nõuavad iseseisvat otsustamist.“ (Allikas: Raamatukoguhoidja kutsestandard)

Rahvusraamatukogu korraldatud 3-päevane koolitus „Kaasaegne juhtimiskeskond ja juhtimisstiil“, osales pearaamatukoguhoidja.

ERÜ korraldatud arendusprogrammi „21.sajandi raamatukogu“ koolitustel osales lasteosakonna juhataja.

Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu (ERÜ) kõnekoosolekul osalesid Haapsalust direktor, pearaamatukoguhoidja, komplekteerimis- ja teenindusosakondade juhatajad, harukogu töötaja. Riigikogu valimiste eelsele kõnekoosolekule oli tavapäraselt kutsutud erinevate parteide esindajad, kes arutlesid raamatukogude rolli üle Eestis, põhirõhk oli kultuuril, lugemisel ja kirjanduse kättesaadavusel. Paneelarutelu küsimused: kas tulevane insener või programmeerija peaks lugema eesti kirjandust, kas raamat on tänapäeval vajalik, miks tuleks lisaks arvutile raamatuid lugeda, kas koolis peaks olema raamatukogu, kuidas võiksid kultuuripoliitikat suunata kohalikud omavalitsused, kas raamatukogudel maapiirkonnas nähakse tulevikku. Enne valimisi olid kuue erakonna esindajad üksmeelsel arvamusel, et raamatukogud on Eesti ühiskonnas vajalikud.

Rahvusraamatukogus, 14. märtsi emakeelepäeva konverentsil „Kas häbeneme oma emakeelt?“ osales pearaamatukoguhoidja.

ERÜ uue mõtte töörühm korraldas 13. mail kuuendat korda mõttetalgud, kohtumise alapealkiri oli „Kasutaja võidab? Arvutid mõtlema, raamatud liikuma“. Osalesid Haapsalust direktor, pearaamatukoguhoidja, laste- ja teenindusosakondade juhatajad.

ERÜ maaraamatukogude sektsiooni 28. suveseminar-laager Järvamaal Valgehobusemäel 11.-13. juuni osalesid Haapsalust pearaamatukoguhoidja ja Ridala töötaja.

6.-8. augustil toimus 39. suveseminar „Raamatukogu – rahva tervise varaait“ Võrumaal -sensitiivsel Setomaal. Osalesid Haapsalust direktor, pearaamatukoguhoidja ja teenindusosakonna juhataja.

ANDRAS-e Täiskasvanuhariduse maakondlik koostööseminar Läänemaal, kutsehariduskeskuses, Haapsalust osalesid direktor ja pearaamatukoguhoidja. Teemad: ülevaade täiskasvanuhariduse olukorrast Eestis, vaade maakonna täiskasvanuhariduse statistikale, täiskasvanuhariduse populariseerimine KOV-ide kaasamise ja võrgustikutöö kaudu, ülevaade maakonna raamatukoguhoidjate koolitustest.

8.-9. okt. oli Eesti raamatukoguhoidjate 20-liikmeline esindus Brüsselis. Euroopa Parlamendi saadiku A. Ansipi kutsel tutvuti Euroopa Parlamendiga ning 8. okt. toimunud interaktiivse raamatukoguteenuste näitusega „Generation Code: born at the library“. Näitusel osales kümnekond Euroopa innovaatilist raamatukogu (sh ka Tallinna keskraamatukogu), kes viisid saadikutele läbi praktilisi õpitubasid ning tutvustasid raamatukogude digitaalseid võimalusi. Kohal robot Zora, kes raamatukogus aitab lugejatele raamatuid leida, pannakse kokku LEGO-roboteid, näidatakse 19. saj mälestusmärke 3D vormingus ning õpetati, kuidas lihtsa vaevaga fotosid GIF-animatsiooniks muuta jpm. Haapsalust osales pearaamatukoguhoidja.

16. okt. osalesid Haapsalust 3 raamatukoguhoidjat Paides toimunud Töövõime Foorumil, teemaks „Vähekasutatud võimalused vajalike töötajate leidmiseks ja koolitamiseks“.

6. dets. toimus Tallinna Keskraamatukogus Eesti Kirjanike Liidu korraldatud Paabeli raamatukogu „Aja vaim. Koha vaim“. Päev täis ettekandeid erinevate maade kirjandusest, kirjanikest. Haapsalust osalesid 5 raamatukoguhoidjat.

Pärnu raamatukogu 110. juubelikonverentsil osalesid Haapsalu 2 töötajat. Konverentsi teemadeks lugemine, lugemus, digiaeg ja raamatukogud, esinejateks kirjanikud K. Meiel, A.Kõomägi, P. Helme.

Kosel avati oktoobris pidulikult 29. üleriigilised raamatukogupäevad. Avaaktusel esinesid Tartu Ülikooli raamatukogu direktor K. Aru, Keeleinspektsiooni peadirektor I. Tomusk ja Eesti Laulu- ja Tantsupeo Sihtasutuse teabejuht S. Weidebaum. Pärastlõunal toimus traditsiooniline mälumäng, kus osales 11 võistkonda, küsimused tulid ERÜ juhatuselt. Esimese koha saavutas Lääne Maakonna Keskraamatukogu võistkond (K. Kumberg, K. Brant, L. Liiv), teine Harjumaa, kolmas Tallinna keskraamatukogu esindus.

Keskraamatukogu üks raamatukoguhoidja osales reisil koos Hiiumaa raamatukogude töötajatega Soomes, Helsingi Oodi raamatukogus ja teine raamatukoguhoidja Venemaal, Peterburis raamatukaupluse Kniga24 tutvumistuurul koos teiste raamatukogude töötajatega.

Lääne maakonna keskraamatukogu lasteosakonna töötajad osalesid kümnel koolitusel ja kahel õppereisil. Kuus koolitust ja üks õppereis (Stockholm) olid otseselt lasteteeninduse teemadega seotud. Kaks koolitust ja üks õppereis (Helsingi) olid seotud üldisemate raamatukogu, keele ja kirjanduse teemadega ning kaks koolitust juhtimistemadega.

Maakonnaraamatukogu direktor osales juhtimise ja arendustegevuse kompetentsi tõstmiseks andmekaitse ja õigusteadmiste koolitustel, tööandjate teabepäevadel ning mitmetel raamatukogunduslikel nõupidamistel, konverentsidel ja seminaridel.

04.oktoobri „Lugemisisu“ koolitusel Eesti Lastekirjanduse Keskuses osalesid Lääne-Nigula valla Risti ja Oru töötajad.

Lääne-Nigula valla raamatukogu töötajad külastasid Võtikvere raamatuküla.

2.4.2 Maakonnaraamatukogu korraldatud koolitused

Kultuuriministeeriumi 14.01.2019.a. algatatud Lääne Maakonna Keskraamatukogu haldusjärelevalve kokkuvõttes oli toodud alljärgnev, mida 2019.aasta täiendkoolituste planeerimisel ka arvestati:

Punkt 4 Erialane nõustamine ja raamatukogutöötajate täienduskoolituse korraldamine

Lääne Maakonna Keskraamatukogus tegeleb erialase nõustamise ja täienduskoolituste korraldamisega pearaamatukoguhoidja. Maakonna rahvaraamatukogudelt kogub pearaamatukoguhoidja sisendit koolitusvajaduste osas iga-aastase koondaruandega ning jooksvalt. Ta nendib, et kahjuks on rahvaraamatukogudel vähe soove. Koolitused toimuvad Lääne Maakonna Keskraamatukogu saalis kord kvartalis. Pearaamatukoguhoidja on maakonna raamatukoguhoidjate seas teinud küsitluse, mille tulemustest selgus, et kord kuus koolitusi korraldada oleks liiga tihe. Ka järelevalve raames külastatud rahvaraamatukogude töötajad nõustusid, et koolituste korraldus sobib nii toimumiskoha kui -aja osas. Üldiselt on raamatukoguhoidjad koolitustega rahul. Üks raamatukoguhoidja tõi välja, et n-ö vabas õhkkonnas aruteludeks võiks rohkem aega olla. Samuti nentis ta, et kõik koolitused ei ole vastanud ootustele, kuna teemad on läinud üksluiseks. Rohkem võiks olla kirjanduse tutvustusi. Samuti võiksid maakonnaraamatukogu töötajad anda soovitusi ja ideid, millised tähtpäevi tähistada ning milliste tuntud inimeste sünnipäevad või sünniaastapäevad on tulemas. **Ettepanek 3** Vahetada parimaid praktikaid ja uusi ideid koolituste korraldamise ning teiste aktuaalsete teemade osas maakonnaraamatukogudega (punkt 4).

2019. aastal oli maakonnaraamatukogu õpipäevade peamine ülesanne täiendada raamatukoguhoidjate teadmisi kirjanduse tundmises, e-raamatute laenutamise võimalustest, teiste riikide raamatukogude külastamisest saadud muljete ja kogemuste põhjal raamatukogude teeninduse parendamise võimaluste üle arutlemises jt. teemadel.

Tabel 4

Koolituse aeg 2019	Koolituse teema	Koolitaja	Koolituse maht/kestus	Raamatukoguhoidjate arv/KOV-de arv	Eelarve/ Koolituseks kulutatud summa
18.03	Infominutid Tammsaarest ja kirjandusest,	I. Sepp Tammsaare muuseumist Annika Aus	8 ak	22/3 KOV	93,66€

24.05	Elisa e-raamatutest, Koondajaloo „Läänemaa maaraamatukogud ja Eesti Vabariik 100“ tutvustus. Konverents „Muinasjutuvägi“	Elisa esindaja Karl-Andres Tammes K. Brant I. Tomusk, P.Päär, K. Kumberg jt.	8 ak	61/5 KOV	3644,85€
23. 09	Esinemis- ja suhtlemisosekuste õppepäev.	Koolituskeskuse lektorid Mart Soonik ja Marika Raisk	8 ak	21/3 KOV	1206,16€
4. 11	Suvelugemisega ühinenud maaraamatukogude tunnustamine, Mis on Ajapaik !?: ajapaiga platvormi võimalused ja kasutamine 4x15 minutit raamatukogundusest, reisimuljeid Stockholmist, Brüsselist, Inglismaalt „Sõnaränd“	J.Kõuts Lektor Vahur Puik J. Kõuts, K. Brant, I. Sepp Kerttu Rakke, Peeter Sauter, Mairi Laurik	8 ak	23/3 KOV	12,04€

2.4.3 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised

V.t. LISA 2

Keskraamatukogu töötajatest pidas K.Kumberg lastekirjanduse teemadel 10 ettekannet kokku 614 kuulajale, J.Kõuts 3 ettekannet lasteteeninduse teemadel 180 kuulajale. Lisaks esines K.Kumberg Vikerraadios aabitsate teemal (intervjuu 37 minutit). Direktor I. Sepp andis Eesti Televisiooni uudistes teavet Haapsalu raamatukogu uue teenuse, pakiautomaadiga-raamatkoju, uue andmebaasi „Haapsalu kirjasõnas“ ja eakate küberturvalisuse päeva tegemiste kohta.

Asuküla haruraamatukogus käis 19.aprillil Võru valla külaliidrite õppereisi seltskond, kes soovisid tutvuda Asuküla seltsimaja ning raamatukoguga, kui esimese ühinemisrahadest korda tehtud seltsimajaga. Raamatukoguhoidja - seltsi esinaine ettekanne Asuküla seltsi ja paikkonna ja raamatukogu tegevusest. 21. septembris andis Asuküla seltsimajas raamatukoguhoidja – seltsi esinaine intervjuu EV100 toimikonna võttegrupile.

2.4.4 Erialahariduse omandamine.

Rahvusraamatukogu korraldatud kutsekoolituse lõpetas Vormsi raamatukogu juhataja. Sügisel alustasid kutseõpinguid Lääne-Nigula valla Nõva ja Rõude raamatukoguhoidjad ning üks töötaja keskraamatukogu lasteosakonnast.

2.4.5 Töötajate tunnustamine.

Asuküla raamatukoguhoidjat ja Asuküla seltsi esinaist Imbi Sildaru tunnustati SA Läänemaa tänukirjaga panustamise eest meie ühise peo, XXVII ja XX laulu- ja tantsupidu MINU ARM, kangasse. Asuküla raamatukoguhoidja esitati Läänemaalt ERÜ Aasta parima maaraamatukoguhoidja 2019 nominendiks.

SA Läänemaa ja Kodukant Läänemaa tunnustuse Sädemete Sädeme 2019 tiitli sai Ridala raamatukoguhoidja ja rahvatantsujuht Hilja Tamm. SA Läänemaa tänukiri panustamise eest meie ühise peo kangasse, Eesti Laulu- ja Tantsupeo Sihtasutuse tänumärk teenekatele kollektiivjuhtidele, kelle hoida on olnud laulu- ja tantsupeo liikumine, Haapsalu Linnavalitsuse tänukiri „Maal elamise päeva“ korraldamise eest.

Projekti „Ettevaatust, äge raamat!“ eest pälvis keskraamatukogu lasteosakond Eesti Kultuurkapitali Läänemaa ekspertgrupi tunnustuspreemia ning Haapsalu linna tänukirja. Lasteosakonna juhatajale andis Haapsalu linn tänukirja pühendunud töö eest lasteraamatukogus ning „Ettevaatust, äge raamat!“ projekti vedamise eest. Jaanus Kõuts esitati ERÜ Aasta Lasteraamatukoguhoidja 2019 nominendiks.

Kullamaa raamatukoguhoidja sai Lääne-Nigula valla teenetemärgi Kullamaa raamatukogu tegevuse arendamise ja pikaajalise kohaliku kultuuripärandi tutvustamise eest; Soome Raahe valla Raahe kiriku tänukirja pikaajalise osalemise eest sõpruskoguduste töös.

ANDRAS-e Aasta õppijasõbralike organisatsioonide nominent oli Lääne Maakonna Keskraamatukogu ja Aasta õppiija nominent oli pearaamatukoguhoidja.

2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine.

V.t. LISA 3

Ridala valla ja Haapsalu linna ühisnemislepingu tingimusena toimus 2018-2019 Asuküla raamatukogu-seltsimaja välis- kui siseremont. Rekonstrueerimistöde käigus ehitati välja maaküttesüsteem, soojustati vahelagi, ehitati duširuum, vahetati aknad-uksed ja soojustati ning paigaldati uus fassaadilaudis. Raamatukogu ühte tupp paigaldati LED-valgustid.

2019. aastal renoveeriti Vormsi koolimaja, kus asuvad ka raamatukogu ruumid, fassaad ja vahetati aknad. Kontrolliti valgustuse vastavust nõuetele. Raamatukogu valgustus ei vasta nõuetele.

Martna valla ja Lääne-Nigula valla ühinemislepingu tingimusena teostati augustist-oktoobrini Martna lasteiaia hoonel, kaasa arvatud raamatukogu blokk, remonditöid. Soojustati vundament ja välisseinad ning vahetati aknad ja evakuatsiooniuksed. Tänu teostatud töödele on raamatukogu ruumid nüüd soojad. Kullamaa raamatukogu sai juurde uue ajakirjade riuli, näituseriuli ja lastetuppa kastriuli, mis aitab kindlasti kaasa lugejateeninduse parendamisele.

Lääne-Nigula valla Oru raamatukogu ruumid remonditakse seoses koolimaja renoveerimistöödega 2020.aastal.

2.5.1 Juurdepääs liikumispuudega inimesele.

Haapsalu linnas on liikumispuuetega inimestel juurdepääs Asuküla, Uuemõisa ja keskraamatukogu hoonetele. Lasteosakonna hoones on juurdepääs vaid esimesele korrusele. Juurdepääs puudub Ridala koolimajas asuvale Ridala raamatukogule.

Lääne-Nigula valla raamatukogudes on juurdepääs Noarootsis, Sutlepas, Kullamaal, Rõudes, Taeblass lisaks ka inva-WC. Paliveres on juurdepääs liikumispuudega inimesele osaline, sest ratastooliga saab liikuda välistrepil, kuid sisetrepil pole see ehituslikult võimalik. Oru raamatukogus on ajutiselt juurdepääs võimatu seoses hoone ehitustöödega. Juurdepääs puudub Liivil, Ristil.

Vormsi raamatukogu asub Vormsi Lasteaed-Põhikooli hoone esimesel korrusel. Hoonel on vajadusel paigaldatav kaldtee.

2.6 Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas

Lääne-Nigula valla Noarootsi raamatukogule osteti uus skanner. Martna sai uue avaliku arvuti, töötaja tööarvutisse paigaldati Office programm. Rõude sai uue avaliku arvuti.

Lääne Maakonna Keskraamatukogule osteti uus paljundusaparaat ja töökohtadele tšekiprinterid. Ridala raamatukogule dataprojektor. Kõigis raamatukogudes on töötajate töökohaarvutid soetatud kasutusrendiga aastani 2022 ja avalikud arvutid kuni aastani 2021.

3. Kogud komplekteerimine ja töötlemine

3.1 komplekteerimise põhimõtted ja uuendused (sh e-teavikud)

Lääne Maakonna Keskraamatukogu suurimaks tarnepartneriks oli Rahva Raamat AS. Suuremad raamatumüügiketid Rahva Raamat ja Apollo on hulgimüügipoliitika kujundanud sarnastel alustel, mis ei luba liiga suurtel hinnaerinevustel tekkida. Siiski jälgiti igapäevaselt raamatupakkumiste tellimislehti ja võrreldi hulgihindasid. Erinevuste puhul tehti ostuotsused soodsamalt pakkuja kasuks. Apollo raamatukaupluses tehti järelkomplekteerimist. Hea koostöö jätkus kirjastusega Varrak. Venekeelseid raamatuid vahendas AS Sinonim.

3.1.1 Raamatu komplekteerimine (trükis + e-raamat)

Riigieelarveline teavikute komplekteerimise ostutoetus vähenes võrreldes 2018. aastaga, tingitud elanikkonna vähenemisest maapiirkondades. Vallad eraldasid komplekteerimisraha 2018 a. võrreldes samas suurusjärgus.

Maakonna raamatukogudesse komplekteeriti 2019. a. raamatuid 6623 nimetust 7008 eksemplaris. Uusi raamatuid osteti kokku 2489 nimetust 6909 eksemplariga. Riigipoolne toetus oli 39598,00 eurot ja omavalitsustelt 80076,00 eurot, sh. 17915,00 eurot perioodika ostudeks.

Jätakuvalt on lugejate nõudlus ilukirjanduse järele suur. 2019. a. vallaraamatukogudesse saabunud uutest teavikutest hõlmas ilu- ja lastekirjandus 74%, 2018-l oli sama näitaja 79%.

Lääne Maakonna Keskraamatukogu kogudes on ilu- ja lastekirjanduse osakaal jäänud stabiilseks. Nii 2018-l, kui 2019. a. oli see 60%.

Rahvaraamatukogudele riigieelarvest finantseeritavate kulude jaotamise kord näeb ette, et vähemalt 30% riigi dotatsioonist tuleb kasutada eesti keele ja kultuuri seisukohast oluliste teavikute soetamiseks. Järgnev loetelu näitab, et Lääne maakonna raamatukogudes kasutatakse riigieelarvelist raha järgmiselt: Lääne Maakonna KRK 27,2 %, Uuemõisa haruraamatukogu 24,6%, Ridala haruraamatukogu 55,9%, Asuküla haruraamatukogu 63,1%, Kullamaa

raamatukogu 70,5 %, Liivi raamatukogu 98,1 %, Lääne-Nigula Valla Raamatukogu 58%, Palivere haruraamatukogu 55,8 %, Oru haruraamatukogu 59,6 %, Risti haruraamatukogu 56,2 %, Nõva haruraamatukogu 89,1 %, Martna raamatukogu 51,8 %, Rõude haruraamatukogu 33,1 %, Noarootsi raamatukogu 92,9 %, Sutlepa haruraamatukogu 40,4 %, Vormsi raamatukogu 85,8 %. Kokkuvõtvalt näitab, et igal aastal ilmub raamatuid, mida oleks lubamatu raamatukogudele komplekteerimata jätta. Vallaraamatukogud, mille teeninduspiirkonna elanike arv on väike, saavad ka riigilt väiksema summa teavikute ostudeks ning peaaegu kogu dotatsioon (80–90%) kulub väärtkirjanduse ostudele. Suurema elanikkonnaga piirkondades on raamatukogudele eraldatud dotatsioon suurem ning neis kulub kõige olulisemate teavikute ostmiseks 50–80% eraldusest.

Lääne maakonna keskraamatukogu ostis 2019. a. teavikuid 2489 eksemplari 32897,00 euro eest. Soodsateks hinnamõjuriteks olid ostud portaali Raamatuvahetus kaudu aga ka järelkomplekteerimine. Kirjastuste sooduskampaaniad viisid raamatute hinna alla kuni 80%. Lasteosakonda saabunud teavikutest 64% ostetud rohkem kui ühes eksemplaris, 2018. a. sama näitaja 84%. 2019. a. tagasihoidlikumaid näitajaid selgitavad asjaolud, et 2018. a. oli pühendatud laste- ja noortekirjandusele, võimalusi suurendada kogudest puuduvate või väikese eksemplaarsusega teavikute hulka oli rohkem. Komplekteeriti Haapsalu linna lasteaedade jaoks „lasteraamatukohvrid“, tehes seda mitte põhikogu arvelt. 2019. a. eelnimetatud vajadus puudus. Lasteraamatute eksemplaarsust vähendati eelkõige sisult vähemväärtuslike ja sarnase teemakäsitlusega papp-raamatute arvelt.

Annetustena saabus Lääne maakonna raamatukogudesse teavikuid 1672 nimetust kokku 1703 eksemplaris. 2019. a. jätkus raamatusarja „Eesti ... 100 aastat“ ilmumine, mida vahendas Eesti Hoiuraamatukogu, kes on ka pikaajaline partner annetuste komplekteerimisel.

Näiteks võeti keskraamatukogu teenindusosakonnas annetuste ja kingitustena arvele 451 eksemplari, seega oli üle 1/4 juurdetulnud teavikutest annetatelt. Umbes 1/3 sellest moodustas venekeelne ilukirjandus, osa raamatuid olid üsna värsked ilmumisaastaga ja arvele võeti 154 venekeelset raamatut. Venekeelne lugejaskond teenindusosakonnas on püsiv ja suhteliselt vanemaeline. Kümnekond teenindusosakonnas puuduvat ajaviiteromaani võeti arvele Rõude külaseltsi likvideeritud raamatukogust. Pärnu kalanduse teabekeskus kinkis teenindusosakonnale 6 kalandusalast raamatut, kui me nende poole pöördusime kalakasvatuse teemalisele päringule vastamiseks sobivate raamatute ostmise sooviga. Haapsalu linnavalitsus kinkis mitu kastitait raamatuid, millest sai täiendust Haapsalu sõpruslinnade püsiväljapanek. Üks eraisik annetas eesti- ja ingliskeelseid reisijuhte, juhtimis-, majandus-, psühholoogia- ja toitumisalast kirjandust. Hoiuraamatukogul ei ole enamasti pakkuda soovitud uuemat ilu- ega teabekirjandust, kuid sealt saadi soovinimekirjade alusel vanemaid raamatuid katkiste eksemplaride asendamiseks.

Vallaraamatukogudes on annetuste arv 2019-l kasvanud 144 eksemplari võrra (2018. a – 217 eks, 2019.a – 361 eks), uusi nimetusi võrreldes 2018. a. rohkem 39 (2018. a -79, 2019.a – 118). 2019-l saabunud teavikute koguhulgast oli see 10% (2018. a – 8%). Vallaraamatukogudesse jõuavad annetused peamiselt keskraamatukogu vahendusel, aga üha rohkem on eraisikuid, kes soovivad kodukoha raamatukogule oma ilmunud raamatuid kinkida. Tihti on raamatu autor või koostaja kohaliku kogukonna liige. Näiteks tegi H. Reichardt annetusi Ridala ja Martna raamatukogule, L. Twerdjanski Kullamaa ja Liivi raamatukogule, J. Kusmin Risti raamatukogule jne. Kullamaal nt oli annetuste osakaal 17,1%.

Lugejate huvid on paikkonniti erinevad. Lugejad soovivad jätkuvalt ajaviitekirjandust. Näiteks Kullamaa osavallas oodatati huvitavaid elulugusid (sisukaid elulooraamatuid), pärimuste ja kodulooga seotud kirjandust, Noarootsis tõusis huvi esoteerika kirjanduse vastu.

3.1.2 Perioodika komplekteerimine

Lääne maakonna raamatukogudes oli 2019.aasta lõpul ajakirju 4196 aastakäiku. Juurde tuli 2019.aastal 349 aastakäiku ja kustutati kogudest 177 aastakäiku. Maaraamatukogudes jäävad paljud ajakirjad tellimata rahapuudusel. Samal põhjusel ei soovita ka kultuuriajakirju osta – realselt neid ei loeta, lihtsalt seisma millegi muu arvelt ei taheta osta. Ajakirjade populaarsus sarnaselt raamatutele on raamatukoguti erinev. Nt. Haapsalus populaarne ajakiri Imeline Ajalugu ei leidnud lugejaid Noarootsis. Ajakiri jäeti aastaks 2019 tellimata. Hästi võeti vastu aga ajakiri Oma Maitse.

Lääne Maakonna Keskraamatukogu peakogusse telliti 79 nimetust ajakirju ja 17 nimetust ajalehti, kuigi väljaanded kallinesid. Digiõigus on ajalehele Äripäev ja ajakirjale Juridica. Annetatud ajakirju sai raamatukogu 7 nimetust. Ilmumise lõpetasid ajakirjad Mari ja Jana. Uute nimetustena telliti ajakiri Naisteleht 55+ ja Postimees Juunior.

3.1.3 Auviste komplekteerimine.

2019.aasta lõpul oli maakonna raamatukogudes 2466 auvist. 2019.aastal vallaraamatukogudele auviseid ei ostetud. Keskraamatukogu peakogusse osteti auviseid 1 ja annetusena saadi 3 nimetust lasteosakonda.

3.2 Inventuurid, mahakandmised

Maakonna raamatukogudes 2018-l alustatud inventuuri lõpetas 2019. aastal keskraamatukogu Ridala haruraamatukogu. Lääne-Nigula valla Noarootsi ja Palivere raamatukogud lõpetavad inventuuri 2020. aastal.

Läänemaal kanti maha aegunud ja lagunenuid raamatuid 6932 eksemplari. Lääne-Nigula valla raamatukogudest enim Risti raamatukogus 1234 eksemplari. Ajakirju kanti maha 177, sh Ristil 30 ajakirja.

Keskraamatukogu peamajas jätkati 2019. aastal fondide puhastamist aegunud ja liigsetest eksemplaridest. Koos perioodikaga kanti maha kokku 3259 arvestusüksust, neist teenindusosakonnas 3041 ja lasteosakonnas 218. Statistikas ületas kustutatud teavikute arv juurdetuleku, nii et kogude suurus vähenes aasta lõpuks 114 arvestusüksuse võrra. Kogudes vähendati ainult nimetuste eksemplaride arvu, ühtegi ainueksemplari ei kustutatud. Perioodikat kanti maha 65 aastakäiku.

4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused

Rahvaraamatukogude seadus § 15. Lugeja ja teenused --- (1) Rahvaraamatukogu teenuseid võib kasutada igaüks. (2) Rahvaraamatukogu põhiteenused on teavikute kohapeal kasutamine ja kojulaenus ning avalikule teabele üldkasutatava andmesidevõrgu kaudu juurdepääsu võimaldamine. Raamatukogu töötaja on kohustatud isikuid abistama riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste veebilehtedele juurdepääsu saamiseks. (3) Eriteenused (kopeerimine, andmebaaside kasutamine, tõlked ja muu). (4) Rahvaraamatukogu kogudes puuduvad teavikud tellitakse lugeja soovil teistest raamatukogudest. [[RT I 2007, 19, 93](#) – jõust. 01.05.2007]

2019. a. hakkas Lääne maakonna keskraamatukogu koos harukogudega reklaamima tasuta koduteenindust Haapsalu linna elanikele, kelle jaoks on raamatukogu külastamine kas ajutiselt või alaliselt füüsiliselt raskendatud. Koduteenindust kasutasid aktiivselt 6 lugejat.

Teise uue teenusena hakati suvest pakkuma Omniva pakiautomaadiga teavikute saatmist, mis võimaldab lugejal laenutatud raamatud kätte saada talle sobival ajal sobivast pakiautomaadist. Ühtegi teenuse kasutajat veel polnud, kuigi mõned korrad telefoni teel tunti huvi ja täpsustati tingimusi.

Mais kinnitati Haapsalu Linnavolikogu määrusega Lääne Maakonna Keskraamatukogu ja harukogude ühine kasutamise eeskiri ning teavikute tasuta võõrandamise ja müügi kord. Lääne Maakonna Keskraamatukogu direktori käskkirjaga kinnitati koduteeninduse, pakiautomaadiga teavikute saatmise kord, raamatukogu lugejaks registreerimise ja lugejaks registreerimise leht-käenduse blanketid. Seoses uute andmekaitsetingimustega tehti lugejaks registreerimise lehele kaks täiendust: lapse registreerimisel muudeti kooli ja klassi kirjutamine vabatahtlikuks ja juurde lisati tekst „nõustun andmete töötlemisega“.

Märtsis kinnitas Haapsalu Linnavalitsus keskraamatukogu uued hinnakirjad. Keskraamatukogu ei võta lugejatelt raha raamatukogu lugejapileti, skanneerimise ja RVL teenuse postikulude eest ning ei võeta ka tagatist. Tasulised on paljundamine/printimine, ületatud laenuaja eest viivise ja teavikute rikkumise/kaotamise korral hüvitamine ning ruumide üürimine. Tasuline teenus on ka laenutatud teavikute pakiautomaadi vahendusel lugejale saatmine ning hind sõltub pakiautomaadi hinnakirjast.

Isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid täiendusi tehti ka Urramis. 2018.a. detsembrist programmis loend lugejatest, kes ei ole raamatukogu viimase kolme aasta jooksul külastanud. 2019.aastal kustutati lugejakontod, kes ei olnud aastatel 2006 – 2015 raamatukogu külastanud, kokku 6189 lugejat. Lisaks piirati töötajate ligipääsu laenutuste ja lugejate andmetele, kui tööülesannete hulgas puudus lugejateenindaja roll.

2019.a. töötati välja Lääne Maakonna Keskraamatukogu Raamatukogusõbra statuut eesmärgiga tunnustada üksikisikuid või organisatsioone, kes on positiivselt mõjutanud keskraamatukogu arengut, aidanud kaasa hea maine kujundamisele, lugemiskultuuri väärtustamisele ja sidususele kogukonnaga tunnustusele eelneva kalendriaasta jooksul. Aasta lõpus said kõik töötajad valida esitatud kandidaatide seast oma eelistuse.

TYPA (varem Eesti Trüki- ja Paberimuuseum) juurde kuuluv raamatutuba Fahrenheit 451° tegi raamatukogudele küsitluse. Küsiti „mitu raamatut “451° Fahrenheiti” on teie raamatukogus; kas eesti keeles või ka mõnes muus keeles; kui suur on selle raamatu laenutuste arv aastas ?“. Keskraamatukogu teenindusosakonna juhataja vastas: „kokku 4 raamatut – 1959, 1992 (2 eksemplari) ja 2019, kõik eesti keeles. Alates 2005. aastast (hakati laenutama elektrooniliselt) on nende raamatute laenutuste arv: 1959 – kokku 3 laenutust, 1992 – kokku 12 laenutust, 2019 – alles saanud, laenutused puuduvad. Keskraamatukogu soov oli, et võimalusel soovime raamatu 2005.a. trükki ja ingliskeelset väljaannet, mis meil puuduvad“.

4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine.

Maakonna raamatukogudes on avalikuks kasutamiseks 31 arvutit. Kasutajate soovi korral juhendavad/ abistavad neid raamatukoguhoidjad. Võimalus dokumente välja printida. Lisaks on lugejate käsutuses paber kandjal nn kesk- ja kohalikud ajalehed.

Keskraamatukogus ja haruraamatukogudes on 16 arvutit avalikuks kasutamiseks (AIP), lisaks riiklikud ja kohalikud ajalehed paberandjal. 2019. aastal registreeriti AIP-is kasutuskordi kokku 5660, millest 4660 ehk 82,3% olid keskkogu teenindusosakonnas. Lugesissaali kasutajaarvutid on ühendatud printeriga, printimisteenust kasutati aktiivselt, samuti kasvas skaneerimisteenust vajajate arv. Inimesed kasutasid tasuta WiFi-t aktiivselt oma nutiseadmetes, sülearvutites. Selle teenuse kasutajaid statistikas ei registreerita.

Töötajate abi vajavad arvutite kasutamisel eelkõige vanemad inimesed ja need, kes igapäevaselt ei pea kasutama infotehnoloogilisi vahendeid. Individuaalkoolitust vajati kõige rohkem e-teenuste kasutamisel, tulu – ja tervisedeklaratsioonide täitmisel, internetipanga ja paberivaba ARKi kasutamisel, laenude vormistamisel (v.a. kiiralaenud), väljatrükkide tegemisel, ID-kaardi kasutamisel ja digiallkirjastamisel, e-piletite ostmisel, sõiduplaanide vaatamisel, trükiste tellimisel e-keskkonnast. Õpetati ka tekstitöötlusprogrammi kasutamist ja failide lisamist kirjadele, Urrami ja RIKSWEB-i kasutamist, sotsiaalmeedias fotode laadimist, Maa-ameti kaardirakenduse kasutamist. Koostöös Haapsalu Kutsehariduskeskuse bürootöö eriala õpilastega toimusid huvilistele nõuandepooltunnid nutiseadmete kasutamise kohta. Keskraamatukogu peamaja võttis osa 20.novembri küberturvalisuse päevast.

Raamatukogu lahtiolekuaegadest ning raamatukogus toimuvatest sündmustest antakse teada keskraamatukogu veebilehel www.lib.haapsalu.ee, Facebooki kontodel, www.kultuurikava.ee Haapsalu ja Läänemaa sündmuste lehel www.midateha.visithaapsalu.com, ajalehes ja onlines Lääne Elu ja selle tasuta kaasaandes Täna ning portaalis www.laanlane.ee

4.2 Raamatukogu kasutamine ja teenused. Üldistav ja muutusi näitav kokkuvõte.

Tabel 5

Raamatukogu	Lugejad 2018 Lugejad, kes on laenutanud rohkem, kui üks kord	Lugejad 2019 Lugejad, kes on laenutanud rohkem, kui üks kord	Muutus (+-)
Lääne maakond	5834	5892	+58
sh Haapsalu koos harukogudega	3949	4032	+83
sh väikeHaapsalu	3346	3354	+8

Raamatu-kogu	Külastused 2018	Külastused 2019	Muutus (+-)	Virtuaal-külast. 2018	Virtuaal-külast. 2019 *	Muutus (+-)
Lääne maakond	112939	111334	-1605	17181	25526	+8345

sh Haapsalu koos harukogudega	97897	99515	+1618	15584	23646	+8062
Sh väikeHaapsalu	59482	60236	+754	9106	13030	+3924

Raamatu-kogu	Laenut-d 2018	Laenut-d 2019	Muutus (+/-)	Päringud 2018	Päringud 2019	Muutus (+/-)
Lääne maakond	156388	164072	+7684	2335	2796	+461
sh Haapsalu koos harukogudega	115193	125743	+10550	1809	2546	+737
sh väikeHaapsalu	93840	96980	+3140	1547	1911	+364

Rahvusvaheline uuring näitas, et 2019. aastal kasutas raamatukogu 56,3 % eestlastest, Eestis oli 2462 elaniku kohta 1 raamatukogu. Võrdluseks Austrias 85%, Kreekas 49% elanikest. Lääne maakonnas elanikke ehk teenindatavaid 21053, neist raamatukogu kasutajaid 6750, hõlve 32,1%, keskraamatukogul koos harukogudega hõlve 33,2%. Kõige kõrgem hõlve oli Lääne-Nigula valla Kullamaa raamatukogul 42,4%. Maakonna raamatukogudes lugejaid, kes on laenutamise eesmärgil külastanud raamatukogu rohkem kui üks kord, oli maakonnas kokku 5892. Laenutusi elaniku kohta maakonnas keskmiselt 7,8, keskraamatukogus koos harukogudega 9,3 laenutust laenutaja/ lugeja kohta.

Keskraamatukogu peamaja oli lugejatele avatud 289 päeval ja 45 tundi nädalas. Keskraamatukogu teenindusosakonnas registreeriti 259 uut lugejat. Väike-Haapsalu teeninduspiirkonna teenindatavate arv oli 10346 elanikku, 35,41% elanikest kasutavad raamatukogu koju laenutamise teenust. Iga registreeritud kasutaja külastab raamatukogu keskmiselt 16 korda aastas. Sotsiaalmaja raamatulaenutuspunkti kasutavad selle piirkonna elanikud ja sotsiaalmaja külastajad hea meelega sügis-talve-kevadperioodil, suvel on suletud. Raamatulaenutuspunkti töötaja vahetab pidevalt sealset kogu ja püüab võimalust mööda viia ka uuemaid raamatuid.

Ilu- ja lastekirjanduse laenutuste arv on väike-Haapsalus on 2018. aastaga võrreldes vähenenud 750 võrra ehk 1,27%. Statistika ei võimalda välja tuua, kui suur osa languses oli täiskasvanute ilukirjanduse laenutustel. Vähenemise üks põhjusi võib olla uudiskirjanduse liiga pikkades ootejärjekordades, mistõttu lugejad leiavad võimaluse saada raamat mujalt. Teine põhjus võib olla see, et ühe põhilise sihtgrupi - eesti autoreid eelistava kesk- ja vanemaealiste lugejate jaoks ei ole kirjutanud enam kirjanikud E. Tohvri, A. Kull, I. Lember, E. Aksli, H. Pets, M. Sajo, kelle uued raamatud olid oodatud ja järjekorras. Mingil määravad täitsid selle koha Eet Tuule, Eha Veem, Lembit Uustulnd. Oma lugejaskond oli Tõnu Önnepalul, kelle raamatud olid alati järjekorras. Vanemaealisel lugejal oli sageli raamatu valikul määravaks trükikirja suurus. Halvenenud nägemise tõttu jäeti võtmata väikese kirjaga raamatud. Tõenäoliselt

trükkimiskulude kokkuhoiu eesmärgil on paljud raamatud kahjuks just väikese kirjaga. Välisautorite kirjanduse valik on orienteeritud krimi- ja fantaasiaromaanidele, naiivsele või erootilisele armastusele. Lugejate sõnul on põnevikes järjest enam julmust, mängu on toodud ka lapsed. Sellise teemaga raamatute valik lugejale on suur. Realistlike ja tõsisemate, n.ö. argielu- ja pereromaanide soovijale valik aga väike ja see oli ilmselt ka üks laenutuste arvu vähenemise mõjutaja. Näiteks Põhjamaade romaani sarjas, mis on paljude lugejate lemmik, ilmus 2019.a. ainult 2 romaani, krimi-romaane aga eesti- ja venekees 111 teost. Hetke lugemiseelistusi mõjutas suures osas meedia. Näiteks Eesti Päevalehe ajakirjanik J. Martinsoni koostatud kõige paremate kriminaalromaanide edetabel, Terevisiooni lugemissoovitused, Prillitoosis Mart Juure soovitused. Teadmiskirjanduse seast tegid kõige suurema laenutuste arvu kasvu (+796 ehk 21,6%) ühiskonnateadused, majandus ja pedagoogika. Esimene oli seotud inimeste suurenenud huviga investeerimise, säästmise, aktsia- ja kinnisvaraturgude vastu ja tõenäoliselt mõjutas ka pensionireformi ootus. Kõige enam loetud autorid olid J. Roosaare, R. Kiyosaki, S. Saario. Pedagoogika kogu kasutasid õppijad, pedagoogid, lapsevanemad. Pedagoogika järelkomplekteerimine oli suure tähelepanu all, sest mitmed raamatud olid jäänud ostmata, kuna neid ei pakutud Rahva Raamatu kaudu, vaid kirjastuste Studium ja SA Archimedese veebipoes. Tõusu oli teinud veel põllumajandus, aiandus, loomakasvatuse, mesindus, kalandus (+142 ehk 20,3%), teadus, kultuur (+159 ehk 18,5%), kokandus, ettevõtlus juhtimine, ehitus (+55 ehk 3,6%). Tulemus on seda positiivsem, et kõigi nende laenutused olid 2018.a. statistikas vähenenud. Ootuspäraselt kasvas taas psühholoogia ja eneseabi laenutuste arv (+213 ehk 5,9%). Suure languse tegid kunsti, käsitöö ja muusika laenutused (-882 ehk 25%). Viimasel ajal on kasvanud lugejate arv, kes soovivad lugeda inglise keeles. Küsitakse peamiselt noorte- ja krimiromaane. Eesti autorite tõlkeid inglise ja vene keeles on kogus vähe. Aastaid on ingliskeelseid raamatuid saadud ühelt püsiannetajalt. 2019.aastal võeti arvele 31 raamatut. Vanemate ingliskeelsete raamatute pakkumisi on kavas hakata rohkem jälgima ja ostma portaali Raamatuvahetus keskkonnast. Hind kujuneb sel juhul madalaks ja kulu ei vähenda oluliselt eestikeelsete raamatute ostmist.

Vestlustes vallaraamatukogude töötajatega selgus, et mitte alati ei takista lugemist kättesaadavus, vaid ka eaga seotult halvenenud nägemine. On eakaid, kes loevad seetõttu suurema kirjaga lasteraamatuid. Palju loetakse ajakirju. Näiteks Oru raamatukogus on kultuuriajakirjadest loetavamad Loomingu Raamatukogu ja Looming. Oru raamatukoguhoidja tegi vanast postkastikapist raamatute tagastuskasti, mis leidis kohe kasutamist.

Eesti rahvaraamatukogude laenutuste topp-kolm populaarsemat olid V. Afanasjev “Serafima ja Bogdan”, Eestis kokku 6636 laenutust; K. Pauts “Öömees”, kokku 5462 laenutust ja K. Pauts “Hull hobune” kokku 5194 laenutust.

Näiteks Lääne maakonna keskraamatukogu teenindusosakonnas olid esikohal V. Afanasjevi Serafima ja Bogdan (52 laenutust), K. Pautsi neli raamatut: Öömees (42 laenutust), Politseiniku tütar (41 laenutust), Tulekandja (38 laenutust), Minu Muhumaa (37 laenutust). A. Jõe ...kes pole kunagi söönud homaari (36), J. Moyesi Kui kõik kokku liita (35), S. Anniko Rusikad (34 laenutust). Edetabeli põhjal eelistavad lugejad eesti autoreid. T. Önnepalu ja M. Kadastik pole edetabelis esimeste hulgas, aga ilmudes olid nende raamatud alati järjekorras. Loetumad välisautorid olid C. Läckberg, R. Carr, S. Montefiore, L. Riley, M. Hjorth, R. Galbraith, R. Bryndza, T. Wood, L. Child, W. Graham (Poldarki sari). Üllatavalt populaarne oli uue tulija H. Pollardi Väike Prantsuse külalismaja (kolm osa). Loetav sari oli Moodne aeg. Hästi võeti vastu uus sari Kirjanikud omavahel. Teadmiskirjandusest oli esikohal S. Hirsjärvi Uuri ja

kirjuta (39 laenutust). Populaarsed olid A. Lefief-Delcourti Sooda 1001 võimalust, G. Chapmani Armastuse viis keelt, A. Williamsi Meditsiinimeediumi kõik 5 raamatut, J. Parve, Mees, Mees2, Mees 3 ja M. Vaher tee mehe südamesse. Jätkuvalt oli nõutud Minu-sarja jookseva aasta ja muud reisiraamatud. Elulooraamatutest olid populaarsed M.Obama Minu lugu, P. Kooli Raivo Järvi. Kõike muud kui kukupai, A. Beljakovi Alla Pugatšova elu ja imelised seiklused, K. Helend-Aaviku Epp Maria Kokamägi ja Jaak Arro: kokku maalitud. Ajalooramatutest tunti kõige suuremat huvi V.Pool Minu elu ja teenistus KGBs ja Suvorov, V. Spetsnaz: Vene eriteenistuste ajaloost vastu.

2019. a. küsiti teenindusosakonnas mitmel korral raamatuid erivajadustega laste õpetamise ja just kõne arendamise kohta. Vanemaid raamatuid saadi portaali Raamatu vahetus kaudu erinevatel põhjustel ja teemadel nagu majandus, psühholoogia, pedagoogika, ajalugu, keeleteadus, eneseabi, kogudes puuduvaid ajaviiteromaane, mis on võlglaste kätte jäänud, kadunud või rikutud, mitme-osaliste sarjade puuduvaid osi, koolikirjandust (nt. A. Kivirähk, G. Orwell). Raamatu vahetuse keskkonnas on hetkel pakkumises üle 123 000 raamatu. Teenindajate sõnul küsiti aeg-ajalt 1950-60-ndatel ilmunud raamatuid, mida ka leiti. Näiteks laenutati möödunud aastal raamatuid Vaikne Don (1957), Ivan Groznõi (1961), Perekond Znovjarovid (1964), Port Artur (1946). Taas loeti sarja „Seiklusjutte maalt ja merelt“ ja eelistati esmatrükkide. Raamatuannetajate toel saadi mitmed selle sarja lagunenud esmatrükkid asendada korralike eksemplaridega.

Keskraamatukogu lugejad laenutavad meelsasti ajakirju koju, kuid perioodika laenutused langesid möödunud aastaga võrreldes 454 laenutuse ehk 17,1% võrra (2018. aastal kasvasid 347 võrra). Põhjus võib olla, et järjest rohkem loetakse perioodikat veebis. Üldises laenutuste edetabelis oli perioodika käes 8 esimest kohta ja laenutused moodustasid laenutuste koguarvust 2,27 %. Laenutuste edetabelis olid esikohal Kroonika (213 laenutust), Tervendaja (164), Naisteleht (142), Eesti Naine (91), Imeline Ajalugu (82), Burda (70).

Virtuaalkülastused: Lääne maakonnas registreeritud 25 526 virtuaalkülastust. (Virtuaalkülastusi loetakse raamatukogude veebilehtedelt, blogidest, programmist Riks. Arvestuses ei ole valdade veebilehtedel raamatukogude lehekülgedel, Facebook'i kontodel, programmi www.lugeja.ee tehtud otsingud.

Infopäringud: Infopäringute registreerimine kogu maakonnas ei ole kindlasti ühtlaselt järjepidev – on neid, kes kirjutavad ülesse kõik päringud, on neid, kes arvestavad vaid otsingu tulemuste ja otsingu ajamahukamaid. Maakonnas registreeritud 2796, väike-Haapsalus 2546 päringut.

Huvitavamaid päringuid keskraamatukogust: Prantsusmaalt palus abi näitleja Ene Rämmeld, soovis filmis „Lindpriid“ kõlanud laulusõnu (saadeti e-maili teel skanneering). Lugesisaalis moodustavad infopäringutest suure osa aeganõudvad kodulooliste teemadega seotud infootsingud. Ridala raamatukogus: HKHK-s õppivate täiskasvanute päringud vana mööbli, vana maja renoveerimise, majavammi ja teiste kahjurite, rahvuslike ehtete, kudumite jms. teemadel. Infopäring Sindist: koguti kokku kirjamees Tiit Tarlapi loomingut, mille üks osa ilmus ajalehes Lääne Elu; postiga saadeti soovitud ajalehed, et saaks koha peal paljundada/skanneerida.

4.3 RVL teenindus 2019. aastal liikus raamatukogude vahelise laenutuse (RVL) kaudu pea 6000 raamatut, suurem osa maakonna siseselt, aga telliti ka teistest vabariigi kogudest. RVL-i

kasutatakse lugejate soovide täitmiseks, aineolümpiaadide ettevalmistuse tarbeks, sisukamate raamatunäituste tegemiseks. Vallaraamatukogudesse transporditakse raamatuid isiklike või heade tuttavate autodega, sest postiteenus maal on nagu on, lisaks ei soovi lugejad saatekulu maksta. Maakonna sisene tasuta bussisõit on võimaldanud lugejatel ise sõita raamatute järele, mis Haapsalus pika järjekorraga, Ristile, Paliverre või mujale.

Keskraamatukogus oli RVL laenutuste arv meilt välja 2442 korda (2018.a. 1137) ja sisse 208 (2018.a. 421). Seega oli laenutusi teistele raamatukogudele üle kahe korra rohkem kui möödunud aastal, samas lugejatele telliti meile sisse teistest kogudest raamatuid üle kahe korra vähem. Üks põhjus tellimuste vähenemisel oli kindlasti järjepideva järelkomplekteerimise tulemusel kujunenud oma kogu hea fond. Lugemissaali töötajad tellisid puuduvad raamatud Urrami süsteemis valdavalt Pärnu Keskraamatukogust, venekeelsed Kohtla-Järvelt. ESTERi süsteemis olid peamised partnerid Tartu Linnaraamatukogu, Tartu ja Tallinna Ülikooli ja TalTechi raamatukogu. Hea koostöö oli kaitsejõudude raamatukogudega. Kokku telliti ESTERist 63 raamatut. Välditakse tellimist Tallinna Keskraamatukogust seal kehtestatud keeruliste tingimuste tõttu. Keskraamatukogust laenutasid RVL-i teel harukogud Asuküla (62 raamatut), Ridala (29 raamatut), Uuemõisa (421 raamatut ja perioodikat, sest Uuemõisa harukogu asub vaid 3 kilomeetri kaugusel peamajast ja kohapeale ei ole vajalik suurt fondi komplekteerida).

Vallaraamatukogudele laenutati keskraamatukogust RVL-i teel välja Liivi (25), Vormsi (17), Kullamaa (15), Oru (11), Palivere (3), Martna (2), Taebla (2) ja Nõva (1). Pärnumaa Lääneranna valla Lihula raamatukogule (4), (2018.a. veel 26). Laenutati peamiselt teadmiskirjandust, mida kohapeale väikese nõudluse tõttu ei osteta aga ka ilukirjandust.

Keskraamatukogust laenutasid RVL-i teel raamatuid Viljandi Linnaraamatukogu, Pärnu Keskraamatukogu ja Harju Maakonnaraamatukogu.

Kui „RVL välja“ statistika aluseks võtta mitte laenutuste, vaid teavikute arv, siis RVL-i teel viidi vallaraamatukogudesse kokku 584 raamatut. Iga välja laenutatud raamatut oli pikendatud keskmiselt 2,4 korda ja sellest kujunes ka laenutuste statistiliselt suur arv (2442).

RVL teenusega pakume ja saame raamatukogudes puuduolevaid teavikuid, kuid praktikas uute raamatute kättesaadavust RVL siiski ei paranda. Uued raamatud on ka kohapeal lugejate käes või ei soovita neid laenutada välja oma raamatukogu võimaliku lugeja ootuses. Keskraamatukogu on laenutanud vallakogudest raamatuid, mis on pikas ootejärjekorras, kuid mõnes vallaraamatukogus juba seisavad, näiteks Serafima ja Bogdan, L. Riley Seitsme õe sari, Minu- sarja raamatud, M. Muti Mõtted.

4.4 Laste- ja noorteteenindus

4.4.1 Laste-ja noortekirjanduse komplekteerimine Vt ka p. 3 Kogude komplekteerimine.

Maakonnas oli laste- ja noortekirjanduse komplekteerimisele suur tähelepanu. Arvestati rahalisi võimalusi, asjatundjate soovitusi, koolide soovituslikke nimekirju, nõudlust ja lapslugejate arvu. Väheha eksemplaride valiku põhjuseks toodi ka ruumipuudust. Lastekirjanduse osakaal raamatufondist on paikkonniti erinev, näiteks Kullamaa raamatukogu sai uut lastekirjandust 2019.a. juurde 100 eksemplari, mis moodustas aasta uudiskirjandusest 25%.

Keskraamatukogu lasteosakonda lisandus laste- ja noortekirjandust 847 eksemplari, 223 (21%) võrra vähem, kui 2018. a., mil lisandus 1070 eksemplari. 2018.aastal komplekteeriti laste- ja

noortekirjandust tavapärasest rohkem, sest soetati lisaeksemplare lasteaedade laenutuskohvritesse laenutamiseks.

4.4.2 Laste-ja noorte raamatukogu kasutamine

Tabel 6

Rmtk	Lug-d 2018	Lug-d 2019	Muutus (+/-)	Külast-d 2018	Külast-d 2019	Muutus (+/-)*	Laenut 2018	Laenut 2019	Muutus (+/-)
Lääne maakond	1958	2055	+97	36565	36516	-49	26655	29181	+2526
Haapsalu koos harukogudga	1621	1747	+126	32131	32247	+116	24150	26817	+2667
sh väikeHaapsalu	1024	1256	+232	16395	16087	-308	19908	20376	+468

Statistiliste aruannete järgi laste poolt tehtud laenutuste protsent kogu laenutuste hulgast oli Läänemaal 20,6%, (näiteid): suurim 33,9% Vormsil, väike-Haapsalus 23,7%, vähim 5,4% Uuemõisas ja Liivil 4,8%. Kui Liivil ongi lapsi arvuliselt vähe, siis Uuemõisa asub elumajade keskel, kus ka lapsi rohkem. Uuemõisa koolis oma kooliraamatukogu, samas kutsehariduskeskuses õpib palju noori, kes vanuse järgi lähevad „laste“ määrangu alla. Maal kasutatakse raamatukogu aja veetmise, bussi ootamise, meisterdamise, arvutimängude mängimise kohana. Ridala raamatukoguhoidja püüdis juurutada kommet, et nutitelefoniid jäävad ootele laenutuslehtil olevasse korvi. Põhikooliealistele see ei meeldinud ja nad jätsid raamatukogu pigem külastamata.

4.4.3 Laste-ja noorteteenindus, s.h lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine.

Keskraamatukogu lasteteeninduses on lugemisharjumuse kujundamisel ning arendamisel oluline usaldus, mis tekib lugejal raamatukogu suhtes, kui ta kogeb meeldivat ja asjatundlikku teenindust, saab vajalikud teavikud kas kohe, järjekorra kaudu või aitab abivalmis laenutaja leida raamatu teistest raamatukogudest. Lugemisharjumuste kujundamiseks ja arendamiseks viidi läbi raamatutunde nii lasteosakonnas kui koolides ja lasteaias. Lapsed on jätkuvalt lugemisest huvitatud ja laste laenutuste arv viimase üheksa aasta kõrgeim. Sellele on kaasa aidanud hulk lugemisele innustavaid sündmusi ja koolitusi, samuti aasta läbi toimunud laupäevased jutuhommikud ning suvised jutu-, mängu- ja meisterdamistunnid.

2019 a. suvel toimus teist korda keskraamatukogu lasteosakonna poolt korraldatud programm Suvelugemine, milles osalesid veel seitse vallaraamatukogu. Novembrist viidi raamatukastid lasteaedadesse ja tagasiside on olnud positiivne. Analüüsi registreeritud lugejate osakaalu klassides ning tegeleti esmajärjekorras just nende klassidega, kus kõige vähem lasteosakonna lugejaid. Osakonna töötajad täiendasid end lastekirjanduse ja –teeninduse alastel seminaridel. Lisaks asus osakonna ainus erialase ettevalmistuseta töötaja kutseõppesse. Eesti laulu ja tantsu juubeliaastal käisid lastel külas kaks heliloojat ja dirigenti – Erki Meister ja Sirje Kaasik, toimus temaatiline näitus. Haapsalu juubeliaasta puhul luges A. Rekkaro jutuhommikutel oma värskaid Haapsalust kirjutatud jutte. Andres Ammase Fond andis koostöös lasteosakonnaga välja esimese Väikese lugeja stipendiumi.

Laste poolt on avalike arvutite kasutamine raamatukogu kõigi osakondade peale kokku on aastaga 13% vähenenud.

Keskraamatukogu teenindusosakond pööras jätkuvalt suurt tähelepanu noortekirjanduse komplekteerimisele, kuna üks sihtgruppe on põhikooli, gümnaasiumi ja Haapsalu Kutsehariduskeskuse õpilased. Noortekirjandust osteti valdavalt kahes eksemplaris, neist üks teenindus- ja teine lasteosakonda. Teenindajate sõnul loevad noorteromaane meeleldi ka täiskasvanud ja isegi eakamad lugejad. Kuna noortele ilmub palju fantaasiakirjandust, leiavad sealt endale meelepärast ka täiskasvanud fantaasiakirjanduse lugejad. Asuküla harukogus loeti põhiliselt soovituslikku koolikirjandust, väga palju Tomuskit, Kivirähki ja Keräneni.

Noortekirjanduse tutvustamiseks avati noortele suunatud blogi Raamatureporter, mille postitusi teevad kaks noort keskkogu töötajat. Blogis tutvustatakse nende poolt loetud noortekirjandust.

Näiteid: Lääne-Nigula valla raamatukogus Kullamaal on uuemad lasteraamatud hästi eksponeeritud; lugemisel huvid vahelduvad teemade kaupa, mõni kuu on popid õudusjutud, teisel kuul loomalood jne. Varasematel aastatel oli koolivaheaegadel raamatukogus palju lapsi aega veetmas, aga paar viimast aastat vähem. Reisitakse ja käiakse külas vm.

Risti raamatukogus käivad kohapeal lasteaiarühmad ja klassid, tutvutakse uudiskirjandust, toimuvad ettelugemised jne. Raamatukoguhoidjal on ettepanek lisada statistilisse aruandesse „lugemiskultuuri tunnid“, see kajastaks paremini tööd lastega. „Rühmakoolitused“ seda ei näita.

Vormsi raamatukogus on selleks, et tekitada lastes suuremat huvi raamatute vastu, toimunud muinasjutuhommikud, kus tutvustati uusi raamatuid ja loeti ette vanemaid; hea koostöö emakeele õpetajaga, tänu sellele hakkas laste lugemise suurenema, ei laenutatud vaid nn. kohustuslikku kirjandust; Emakeelepäeval anti aktiivseimale lugejale tänukiri ja kingituseks raamat. Populaarseim autor M. Keränen. Kahjuks ajakirjade vastu saare lastel huvi puudub.

4.4.4 Laste- ja noorteüritused

V.t. LISA 4

Keskraamatukogu lasteosakonna töötajate eestvedamisel või kaasabil toimus 81 (+3) sündmust, millest võttis osa 1205 (+337) ja 373 (-154) täiskasvanut. Jätkati laupäevaste jutuhommikutega, mis kestsid aasta läbi, ka suvekuudel. 45 korral toimunud jutuhommikutel osales 311 last ja 111 täiskasvanut. Kokku tegi see 29 tundi ja 34 minutit lugemist ja jutustamist. Jutuhommikud ei toonud kaasa tutvustatavate raamatute laenutamist, küll aga tõi lapsed koos saatjatega raamatukokku. Koolivaheaegadel toimus meisterdamisi, kohtumisi. Suvel toimus 11 korral jutu-, mängu- ja meisterdamistund „Suvi lasteraamatukogu Iloni Aias“, kus osales 217 last ja 60 täiskasvanut. Raamatukogus kohtusid lapsed järgmiste külalistega: Helen Käit, Indrek Koff, Toon Tellegen (Holland), Regina Lukk-Toompere, Triinu Laan, Erki Meister, Kati Tillemann, Elise Lissel Pähkel, Aura Alas, Sirje Kaasik, Julia Bolshakova (Venemaa), Aime Padu, Krista Tamm, Kristi Kangilaski, Jaak, Kõdar, Heli Reichardt ja Anu Aun.

Kõik need üritused aitavad raamatukogu pildil hoida ning lapsi otsesemalt ja kaudsemalt lugema innustada. Ürituste korraldamise juures on kaasa aidanud nii raamatukogu peaspetsialist lugejakoolituse alal kui vabatahtlikud Anne Rekkaro ja Eevi Kliss.

Silmapaistvamad üritused aasta jooksul olid: Astrid Lindgreni ja Ilon Wiklandi Haapsaluvisiidi 30. aastapäeva tähistamine (09.09.), mis jõudis ka Terevisiooni uudistesse, Edgar Valteri 90. sünniaastapäeva tähistamine. Parimate lugejate pidu, kus kohtusime Indrek Koffiga ning Ann Murikule anti Andres Ammase Fondi Väikese lugeja preemia, lugu sellest jõudis ka Aktuaalsesse Kaamerase (17.05.) Suvelugemise programmi lõpetamine Haapsalu Linnuses, kus toimus ajaränd keskaega (06.09.). Lisaks toimusid näituste avamised: Irena Aizeni ja Lena Revenko topeltnäitus „Jänesed, rebased ja teised inimesed“, Julia Bolshakova linnavaated, „Edgar Valteri imeline pokumaa“, Regina Lukk-Toompere illustratsioonid.

Lasteosakond käis pakutavaid võimalusi tutvustamas ja programmi pakkumas promenaadil toimunud perepäeval (01.06.) ning jutuhommikutega osaleti Haapsalu Õudus- ja Fantaasiafilmide festivali ning „Talveõhtu Haapsalu Vanalinnas“ programmis. Sel aastal ei toimunud lastekultuurifestivali Lapsepõlvemaagia ega Elustiili maratoni. Samuti ei osalenud lasteosakond sel aastal Teadlaste ööl.

Aprillis tähistati Haapsalu raamatukogu lasteosakonnas rahvusvahelist lasteraamatupäeva. Küläs oli lastekirjanik Helen Käit, kes oli 2018. a. loetuim Eesti autor Haapsalu laste seas. Helen Käit tutvustas enda kirjutatud raamatuid ning näitas videot Draamateatris etendunud lavastusest „Lohe needus“, mis põhineb tema raamatul „Janne ja Joosep. Lohe needus“. Lisaks avati lasteraamatupäeval Regina Lukk-Toompere näitus ning mängiti erinevaid mängu.

Suvel, 12. juunist - 21. augustini korraldas lasteosakond igal kolmapäeval kell 11.00 ürituse, kus tutvustati lastele eesti ja välismaa lastekirjandust, mille juurde kuulus ka lugude jutustamine, mängimine ja meisterdamine. Lastekirjanik Triinu Laanel ilmus kevadel kolmas eesti- ja 23õrkeelne lasteraamat, mille pealkiri „Krutskiline tita. Päähääntävä tita“. Haapsalus toimus raamatu esitlus 12. juunil, kell 11.00.

18. detsembril oli küläs raamatu „Eia seiklus Tondikakul“ autor Anu Aun. Kohapealt sai raamatut ka kaasa osta ja autogrammi küsida. Otse lasteni info edastamiseks avati lasteraamatukogu TikToki konto, millele kogunes aasta lõpuks 36 jälgijat. Esimene klipp kutsega „Eia seiklus Tondikakul“ jutuhommikule kogus 2195 vaatamist ja 53 „südan“, aga esialgu see uusi lapsi jutuhommikule kohale ei toonud.

Ridala haruraamatukogu osales projektis „Meie väike raamatukogu“: Ridala kooli 1. ja 2. klass osalesid projektis. Märtsis toimus tore kohtumine, kus külaliseks Läti lastekirjanik ja illustraator Martins Zutis. Väljas oli näitus projektis osalevate maade kirjandusest. Tore oli, et K. Reinmaa kirjastusest „Päike ja Pilv“ tõi külalise ka raamatukokku. Kirjastuselt saadi kingiks 10 lasteraamatut.

Mõned näited Lääne maakonnast:

Põhjamaade ettelugemisnädalal Lääne-Nigula valla raamatukogudes: loeti Polygon teatri poolt ette Pipi Pikksukka Oru raamatukogus, Palivere koolis ja raamatukogus (Kadri Lukk), Risti koolis, Nõval ja Taeblass (Pärnu teatri näitlejad Fatme-Helge Leevald ja Sander Rebane). Loodame, et sellised ettelugemised kujunevad traditsiooniks. Martna raamatukogus oli novembris kohtumine kirjanik H. Reichardtiga, kes tutvustas oma uut lasteraamatut „Liisu, Leenu ja Kuuks“. Kirjanik kinkis raamatukogule ühe raamatu.

Vormsi raamatukogu asub Vormsi Lasteaed-Põhikooli hoone esimesel korrusel. Üks tuba on laste- ja noorsoo kirjanduse ning laste teatmeteoste päralt. Toas on väike diivan ja kaks suurt

kott-tooli, et lastel oleks mõnus ja rahulik lugeda või puhata. Kord kuus toimus laste toas muinasjutuhommik. Oktoobris Eesti Lastekirjanduse Keskuse eeskujul ettelugemise päev ja novembris Põhjamaade kirjanduse nädala raames peeti Pipi sünnipäeva. Üritusest võtsid osa kõik lasteaia lapsed ja õpetajad.

4.5 Erivajadustega sihtrühmade teenused

Tabel 7

Koduteenindus	Kordade arv	Teenuste arv	Kasutajate arv
Keskraamatukogu	15	1	6
Noarootsi	2	1	1
Risti	118	1	4

2019. aastal hakati keskraamatukogus koos harukogudega aktiivsemalt reklaamima koduteenindust. Koduteeninduse sihtgrupiks on valdavalt liikumispuudega ja/või eakad või ajutise füüsilise traumaga inimesed.

Vestlustes maaraamatukoguhoidjatega selgus, et mitte alati ei takista lugemist kättesaadavus, vaid ka eaga seotult halvenenud nägemine.

Tabel 8 Teenuseid teistele asutustele (haiglad, hooldekodud jne)

Teenused teistele asutustele	Ürituste arv	Osavõtjate arv
Jututund ja raamatute tutvustused Haapsalu Neuroloogilise Rehabilitatsiooni Keskuses	6	99

4.6 Raamatukogu kui kohalikku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond

Teema arutelu rahvusvaheliselt raamatukoguhoidjate konverentsilt: Kas raamatukogude eesmärk on pakkuda sisu või saavad nad kogukonnasidemete kaudu olla osa laiemast informatsiooni infrastruktuurist? Mida saavad raamatukogud teha, et seista vastu uuele digitaalsele tumedale ajastule, mida iseloomustavad rünnakud privaatsusele, ligipääsetavusele ja tõe endale. (IFLA Trend Report 2018).

Maakonnas korraldati 347 üritust, millel osales 6477 inimest. Seal hulgas Haapsalu linna kogudes vastavalt 157 ja 4120. Väljas oli maakonnas registreeritud näitusi ja väljapanekuid 302, Haapsalus 172.

Lääne Maakonna Keskraamatukogus korraldati individuaal- ja rühmakoolitusi, koostöös Haapsalu kutsehariduskeskusega tasuta nutiseadmete koolitusi linnarahvale, kirjandusega tutvumas ja kirjanikega kohtumas käisid Läänema Ühisgümnaasiumi õpilased, toimusid väga eripalgelised näitused kõigis osakondades, kokku 60 näitust ja 24 raamatute väljapanekut.

Haapsalu linna 740. juubeliaastal avati kirjandus- ja kultuurilooline veebileht „Haapsalu kirjasõnas“ <https://haapsalukirjasonas.blogspot.com>. Andmebaasi koostamise mõte tekkis Haapsalu Linnavalitsuse poolt välja antud raamatu „Haapsalu. Aeg. Inimesed“ aruteludel osaledes, kuna raamatusse mahtusid vähesed välja otsitud tekstidest. Andmebaas koondab kokku tekstid, kus on juttu Haapsalu inimestest, sündmustest aga ka Haapsalust inspireeritud ilukirjanduslikud lood. Haapsalu vaimsust ja muljeid Haapsalust annavad hästi edasi raamatukogu külalisteraamatusse kirjutatud pühendused. Kokku on kogutud luuletusi, mälestusi, katkendeid ilukirjandusest ja perioodilistes väljaannetes ilmunud lugudest. Digiteeritud tekstidele on lisatud veebilink. Tekste illustreerivad fotod raamatukogu kroonikast. Andmebaasi koostamise eesmärk on innustada lugejaid tundma meie kultuurimälu, tutvustada linna ajaloolist keskkonda ja abistada kodulooliste andmete ja allikate leidmisel.

4.6.1 kohalikul tasandil

Lääne maakonna keskraamatukogu üritused:

Endel Susi esitles Haapsalu raamatukogu lugemissaalis teost „Suur Haapsalu sõnas ja pildis“, mis pühendatud Haapsalu 740. sünnipäevale. Raamat koosneb 90 leheküljest tekstist ja 38 leheküljest piltidest.

Huvilistega kohtus telemees, luule- ja laulusõnade autor Vladislav Koržets.

Lääne Elu ajakirjanik ja kirjanik Kaie Ilves esitles oma teist luulekogu „Klaasipuhuja“.

Keskraamatukogu töötajate poolt aidati valida ja viidi Haapsalu Kutsehariduskeskusesse loodusgiidide grupi õpilaste soovil Loodusfestivali raames seeneõppe töötoa sisustamiseks ligi 40 seeneteemalisi teavikut.

Raamatu ja Roosi päeval kohtus huvilistega kirjanik ja režissöör Elo Selirand.

Hobifotograaf Mikael Korhonen Soomest esitles fotoraamatut „Haapsalu. Linn mere äärel“.

Haapsalu elanik Maret Sukles esitles kokaraamatut.

6. korda toimus muinasjutukonverents „Muinasjutuvägi“ alapealkirjaga „Muinasjuttude salakeel“. Konverentsil esinesid muinasjuttude, pärimuskultuuri ning eesti keele spetsialistid Marju Kõivupuu, Piret Päär, Valdur Mikita, Kärri Toomeos-Orglaan, Ilmar Tomusk, Krista Kumberg. Muinasjutukonverentsid, esimesed olid rahvusvahelised, said alguse 2009. aastal, seega 10 aastat esimesest konverentsist.

Kohalik kirjanik Helve Undo esitles teist romaani „Juhus on saatuse alusmüür“.

Haapsalu nostalgiapäevade raames toimus traditsiooniline tasuta raamatute laat, vihma tõttu seekord Kultuurikeskuses. Vabatahtlikud Uuemõisa Kodust aitasid raamatud laadapäeva hommikul laudadele tassida.

9. septembril möödus 30 aastat päevast, kui Haapsalut külastasid Rootsi lastekirjanik A. Lindgren ja paljude tema raamatute illustraator Ilon Wikland. Seda paljusid puudutanud külaskäiku meenutati lasteraamatukogus täpselt 30 aastat hiljem esmaspäeval, 9. septembril. 1989. aastal toimus Haapsalu kultuurimajas pidulik-ametlik vastuvõtt ja kohtumine lastega. Külalised siirdusid edasi lasteraamatukokku, kus neid ootasid taas lapsed, kellega külalistel oli aega vestelda. Seejärel käidi vaatamas maja, kus Ilon Wikland lapsena seitse aastat oma vanavanemate juures elas. Külalisi oli saatmas terve delegatsioon alates Ilon Wiklandi tütrest

ja ärijuhist kuni Svenska Instituteti direktori ning Rootsi Kuningriigi Leningradi peakonsulaadi konsulini. Sündmust kajastas Eesti Televisioon, Rootsi Riigitelevisioon, Väliseesti raadio ja Haapsalu Raadio. 2019. a. lasteraamatukogus toimuva ürituse raames avati fotonäitus külaskäigust, esitleti selle sündmuse meenutamiseks restaureeritud toole, millel kirjanik ja kunstnik lastega kohtudes istusid ning millele tikitud Astrid Lindgreni ja Ilon Wiklandi autogrammid. Näha sai ka raamatunäitust Astrid Lindgreni raamatutest, mille on illustreerinud Ilon Wikland. Toimus seiklusmäng “Mööda Iloni radu“, kus mängija sai küsimustelehe abil teha väikese tiiru Iloni lapsepõlvemaa olulisemates kohtades ning leidis vastused esitatud küsimustele.

Kirjandusklubi hooaja esimeseks külaliseks professor Rein Veidemann. Kirjandusõhtu idee „Oleme need, mida me loeme“ sündis mõttest rääkida kuulajatele, mida võiks ja peaks üldse lugema ning kuidas me oma lugemuse põhjal maailma peegeldame. Huvilistele oli vaadata ka raamatunäitus „Rein Veidemann 20“, kuhu professor Veidemann valis kaksikümme oma soovitatud raamatut, mida tasub lugeda. Värsket raamatut “Piimaring“ sai autorilt osta ja sellesse ka autogrammi küsida.

Läänemaa Ühisgümnaasiumi (LÜG) noorte kirjanduse tund, kasutati suurt valikut luuleraamatuid. Luuleprojekti sisu – kirjanduse ja kunsti seosed ja/ või vastuolud, õpilastööde esitlus koolis toimunud konverentsil ja kunstinäitusena väljas koolihoones. 22. novembril toimus LÜG-is keelekonverents "Alguses oli sõna" ehk eesti keele päev koostöös Tartu Ülikooliga. Noored tutvustasid oma videosid, olid kirjanduse teemalised ettekanded, keele ja loovuse üle mõtiskles Valdur Mikita.

Haapsalu Kutsehariduskeskuse bürootöö eriala õpilastelt traditsiooniline nutiseadmete kasutamise koolitus linnarahvale TÕN-i raames ja üle-riigilise küberturvalisuse päeva raames IT-vaatlik nutipooltunnid.

Üleriigilised Raamatukogupäevad Haapsalu raamatukogus: 19. okt. Heli Reichardi raamatu “Liisu, Leenu ja Kuuks”; 22. okt. külalisläenutajate päev teenindusosakonnas “Vaata, kes läenutab!”, mil seoses Haapsalu 740. sünnipäevaga olid läenutusletis Haapsalu linna juhtimisega seotud inimesed; 23. okt. koolivaheaja jutu-, mängu- ja meisterdamistund “Kollitame! Kummitame!” lasteosakonnas; 25. okt. külalisläenutajate päev lasteosakonnas, läenutusletis lapsed, 26. okt. traditsiooniline jutuhommik lasteosakonnas; 30. okt. Kohtumisõhtu kirjanikuga, külas kirjanik Jan Kaus.

Keskraamatukogus käisid Haapsalu naiste tugikeskuse töötajad tutvustamas oma teenuseid.

Jõuluajaks pandi välja illustraatorite rühmituse Haapsalu Valge Daam jõulureseptide näitus.

Keskraamatukogu korraldas tänuürituse täiskasvanud lugejatele ja raamatukogu toetajatele.

Haapsalu koolide ja lasteaedadega toimus lasteosakonnal lugejakoolituse alane koostöö: Uuemõisa, Palivere ja Risti raamatukogudega, Noarootsi ja Risti koolidega. Maakonna klassiõpetajate ainesektsiooniga arutati soovitusliku kirjanduse valiku ja käsitlemisega seotud küsimusi. Klassiõpetajate ainesektsioonile antakse konsultatsiooni igal aastal 4. kl maakondliku emakeeleolümpiaadi asjus. Näituste osas tehti koostööd Ridala Kunstikooliga. Pereaegval Promenaadil toimus koostöös Noorte Huvikeskusega suvelugemisprogrammi avamine ja muu raamatukogu tutvustav programm.

Lasteosakond vahendas Lastekirjanduse keskuse näitusi. Aasta jooksul toimus 36 näitust ja 35 väljapanekut. Olulisematest näitustest: kohaliku kunstniku N. Gorbušina „Akvaarellisti kingitus Haapsalu juubeliks“; „Edgar Valteri imeline pokumaailm“; Julia Bolshakova linnapiltide näitus „Südamega nähtud“ ja Ignasi Bianchi illustratsioonide näitus. Näitustega seoses toimus avamisi, õpitube ja näitusetutvustusi. Hea koostöö Haapsalu Kunstikooli Ridala osakonna ja Ridala keraamikaringiga. K.Kumberg osales Ernst Enno nimelise omaloomingukonkursi žüriis, Ernst Enno nimeline etluskonkursi žüriis, Haapsalu kooliteatrite festivali žüriis ja Haapsalu linnavalitsuse haridus- ja kultuuritegijate aunimetuse või haridus- ja kultuuripreemia määramise komisjonis. J.Kõuts osales Haapsalu kooliteatrite festivali žüriis ja Eesti Kultuurkapitali Läänemaa ekspertgrupi töös.

Asuküla haruraamatukogus: M. Prekupi illustratsioonid Salme Aasmäe raamatule "Lastelastele II"; "Lääne Elu 30" rändnäitus; 4. juunil Eesti lipp 135 - Haapsalu linn kinkis Asuküla Seltsimajale pühitsetud Eesti lipu, Haapsalu Lossiplatsi lipuväljakul; külas Haapsalu Päikesejänku lasteaia Lepatriinud (16 last ja 3 kasvatajat), loeti M. Saluste raamatust "Kõik tööd on head" lugusid "Lasteaiaõpetaja" ja "Raamatukoguhoidja", meisterdati järjehoidjaid ning avati uus raamatupakk; huulepalsami töötuba - iga osaleja valmistas kaks kuni neli naturaalselt huulepulka/palsamit, kaasa saadi juhendi huulepalsami koduseks valmistamiseks, töötoa viis läbi A. Raie, Ökohipi OÜ; Asuküla Rahvakooli keraamika töötuba vol 1 ja vol 2 Haapsalu kunstikoolis, maja tutvustas kunstikooli direktor M. Aedviir, vaadati Haapsalu kunstikooli Ridala osakonna õpilastööde näitust "10+2", keraamika töötuba juhendas kunstikooli õpetaja I. Jets; arvutikoolituse tunnid linnarahvale, koolitust viis läbi Haapsalu Kolledži IT-tudeng, vabatahtlik A. Aljaste-Sits. Aastaringelt oli võimalik Käsitöötoas kiritelgedel vaibakudumine.

Ridala haruraamatukogus tähistati eesti keele aastat ettelugemispäevaga „Heal meelel ja ilusal keelel“ ja luuleklubi õhtuga „Loome ilusat eestikeelset luulet“; sõprussild on traditsioon kord aastas kohtuda folklooriansambliga „Bõliina“, seekordne kokkusaamine oli aga eriline - külla olid tulnud erinevate rahvuste esindajad - sõprusesillal kohtusid eestlased, venelased, ukrainlased, leedulased ja valgevenelased, igaüks rääkis oma loo Läänemaale jõudmisest, hollandlanna Miranda Klajj tõi külakostiks kaasa pillilood trommustrummidel ja flugelhornil, N. Jampolskaja tutvustas põnevat näitust „Eluring vene nukuga“, ühiselt kaeti pidulaud erinevatest rahvustoitudest ja elati kaasa „Bõliina“ mõnusatele vene rahvalauludele, kõlama jäi mõte, et kuigi me räägime erinevat keelt ja meil on erinevad kombes, elame me ühises kultuuriruumis ja seepärast peame sõpradena üksteist austama. Raamatukogupäevadel Vaata, kes laenutab ! - lähtuvalt Eesti laulu- ja tantsupeo juubeliaastast laenutasid laulu- ja tantsupeoga seotud inimesed K. Erkmann ja V. Paaliste, Varje õpetas seltskonnatantse 2. klassile ja Kristi õpitoas valmistasid 3. ja 4. klassi tüdrukud Vormsi pulmaristi.

Haapsalu Kutsehariduskeskuse arhiivinduse eriala õpilane tegi praktika keskraamatukogus.

Lääne maakonnast näiteid:

Lääne-Nigula valla Kullamaa raamatukogus tähistati emakeelepäeva, külas oli eesti Kirjandusmuuseumi vanemteadur Mari Sarv, kes rääkis Kullamaa keelest, näidates selle leviala ning lastes kuulata ka selle rääkija. Teabepäevast võtsid osa täiskasvanud ja ka kooli 7. klass. Lõpetas päeva viktoriin, mille võitis Marja 7. klassist. Mais toimus raamatu „Läänemaa parimad sportlased läbi aegade“ esitlus. Külas raamatu koostaja Ü. Lass Läänemaa Spordiliidust ja K. Seiton, kes tegi raamatu tarvis intervjuud ja filmiklipid. Lõpuks väike viktoriin, parim sai auhinnaks esitletud raamatu. Maikuu lõpus Haapsalu kunstikooli õpilaste näitus „Mina“ 2018.a. projekti „Kunst raamatukokku“ raames, mis koosnes fotorealistikus

stiilis õlimaalistest. Juulis laulupidusid kajastav näitus „Minu laulupeod“. Laulupidudest algusest kuni tänapäevani. Armastusega alles hoitud esemeid, märke, pääsmeid, laulikuid, fotosid, Kullamaa naise rahvariided, terve komplekt (mannekeeni seljas), esemeid naiselt, kes laulupidudel käinud 1955-2004.a. Septembris Muinsuskaitseameti eksperdi L. Mäemetsa ja nõunik P. Kama eestvedamisel teabepäev „Kullamaa kihelkonna ajaloolised looduslikud pühapaigad“, huvi oli väga suur, osalejaid 30.

Taebla raamatukogu suurimaks ettevõtmiseks 2019.a. kujunes Taebla Ajapaiga loomine KOPi projekti toel. See on olnud kogukonda liitev ning kujunenud kohalike pensionäride klubile põnevaks ajaviiteks.

Palivere raamatukogus näitas Kinobuss huvilistele filme. Toimuma hakkasid kohtumisõhtud „Ta elab sinu kõrval“, mille raames tutvustatakse kohalikke inimesi ja kus vestlevad oma kandi tegusad inimesed ja mis osutus ülipopulaarseks.

Liivi (olnud ka Jõgisoo) raamatukogu tähistas 100. juubelit. Osalesid endised ja praegused vallajuhid, raamatukoguhoidjad, lugejad, etenduse andis kohalik teatritrupp. Sündmust kajastati kohalikus ajalehes.

Noarootsis käis koos ümarlaud: kultuurimaja, raamatukogu, vabaajakeskuste töötajad, koolide huvijuhid ja lasteaias esindaja, vahest ka vallavanem. Koos otsustati, mis ja kuidas toimuma hakkab ja et üritused ei kattuks. Otsustati ka, kes mida vallalehte kirjutab. Raamatukogu kogub kogukonna kohta ajalehe artikleid ja Noarootsi gümnaasiumi õpilaste uurimustöid.

28.09 toimus üle vabariigi Maal elamise päev. Risti loomemaja korraldas ürituse nii, et kõik külalised astusid läbi igast alevi asutusest, kus külastuse eest löödi osavõtulehele tempel. Risti raamatukogu külastajate arv oli sel päeval 68. Ka Asukülas, Orul ja Martnas toimusid tegevused raamatukogus. Martnas detsembris prantsuse tänavafotograafi Mika Aim'i rändnäitus „Tänavavaist“.

Oru raamatukogu vahendas naiskodukaitse heataegevusliku kampaania „Sinilill“ lillesid.

Vormsi raamatukogu tähistas 100. juubelit, osalesid ka kolm endist raamatukogujuhatajat. Sündmust kajastati kohalikus ajalehes.

4.6.2 riiklikul tasandil

Lääne maakonna keskraamatukogus:

Keskraamatukogus toimus EV-101 tähistamiseks ajaloopäev, mis keskendus Eesti lähiajaloole ja mälu temaatikale, esinejad Meelis Maripuu ning kirjanik ja režissöör Imbi Paju. Lisaks vaadati ajaloopäeval I. Paju filmi „Tõrjutud mälestused“. Filmis näha ka Haapsalu aukodanikku, arsti, psühholoogi ja endist Gulagi vangit Heino Noort. Üritus toimus koostöös Läänemaa Vabadusvõitlejate Ühendusega ning õhtut aitas läbi viia H. Magnus. Samal ajal vitriinides raamatu ja esemenäitus „Isamaa mustrid“.

Holger Oidjärve, aastakümneid Eesti üks tuntumaid ja arvestatavamaid joogaõpetajaid, raamatu „Umajooga“ esitlus Haapsalus. Pärnust pärit Oidjärve tegeleb bioenergeetika ja tervise nõustamisega ning on Eesti Kunstiakadeemias geodeesia eriala õppejõud.

Viljandi Linnaraamatukogus koos Pärnu Keskraamatukogu ja Lääne Maakonna Keskraamatukogu töötajatega koostööõupidamine. Viljandi raamatukogu töötajad tutvustasid

RFID laenutamist, arutati praktilisi igapäevatöö küsimusi ja tutvuti raamatukoguga. Viljandis käisid direktor, pearaamatukoguhoidja ja teenindusosakonna juhataja.

Traditsiooniliselt toimus Haapsalus iga aasta aprilli lõpus õudus- ja fantaasiafilmide festival HÖFF. Sel korral toimus HÖFFi raames raamatukogus Mart Sanderi jutukogumiku „Kõhedad muinaslood“ esitlus, mida viis läbi näitleja Toomas Kolk. Folklorist Marju Kõivupuu loeng „Kuu paistab, kooljas sõidab“. Lisaks leidis HÖFFi eriprogrammist ka õudusjuttude hommiku lasteosakonnas.

Pilt ja Paber OÜ Tallinnast korraldas mai lõpus Viljandi asutusele meeskonnakoolituse Haapsalu linnaruumis. Eelnevalt sai telefonivestlustes ja kirjavahetuses soovitatud, milliseid objekte linnas kasutada ja kuidas. Teiste hulgas ülesanded, mis seotud raamatukogu, tagastuskasti, JutuPeatuse Ernst Enno tsitaadi sildiga. Koolituse käigus lisana nõutud fotod nähtaval mitmes kohas, sh muidugi Haapsalu raamatukogu Facebooki lehel.

Näitus „Ma olin Juhan Viiding“. 1. juunil 2018 möödus Juhan Viidingu sünnist 70 aastat. Eesti nahakunstnikud soovisid säravat luuletajat ja näitlejat tänada, meeles pidada ning koostasid Viidingu mälestuseks kõite- ja objektinäituse. Näitusel 14 tekstist koosneva luulevaliku „Kõned sisemaal“ kunstilised interpretatsioonid. Luuletused valis välja Juhani tütar Elo Viiding. Esmakordselt olid tööd esitletud Arhitektuuri- ja Disainigaleriis Tallinnas 2018. aasta suvel.

13. septembril toimus Haapsalu kultuurikeskuses arutelu, mida koordineeris Kultuuriministeerium ning mis keskendus koostatavatele dokumentidele „Kultuuripoliitika põhialused aastani 2030“ ja „Lõimuv Eesti 2030“. Haapsalus osalesid 4 töötajat Haapsalu ja 2 maaraamatukogust.

Oktoobris vastasid raamatukogud Naistelehe kvartalilisa 55+ päringule „mitut raamatuklubi Eestis on, kus käivad koos raamatusõbrad vanuses 55+“. Sellisest klubist plaaniti artiklit ajalehe talvenumbris.

Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing korraldas 23. okt. mõttevahetuse „Kohalik omavalitsus ja raamatukogu“, toimus Pärnu keskraamatukogus. Eesti Külaliikumine Kodukant viis 2019. aasta alguses läbi võrgustikuülese veebiküsitluse kodukohas teenuste kättesaadavuse teemal. Küsitlusest selgus, et inimesed on oma kodukohas enim rahul haridusasutuste ja raamatukogude teenuse kättesaadavusega. Raamatukoguteenuse kättesaadavust pidas suurepäraseks 40,4% vastajatest ja heaks 40,6%, mis tähendab, et 90% vastajaist olid olukorraga väga rahul. Suurem osa vastajaist ehk 72,9% oli teenust viimase aasta jooksul kasutanud. Viimased aastad on nii kohalikele omavalitsustele kui ka raamatukogudele olnud keerulised, sest tegeleda on tulnud haldusreformist tulenenud muutustega. Paljudes omavalitsustes on raamatukogude tegevus juba ümberkorraldatud ja raamatukogud kohanevad toimunud muutustega, paljudes seisab see alles ees. Kuidas ühiselt üle Eesti edasi minna, seda arutatigi.

Madis Michelsoni koostatud näitus „Kiltsi Kiltsil külas“. Rohkem kui 100 fotot, joonist ja kuulutust 13 stendil Kiltsi elust-olust aastail 1890-1945. Lääne-Virumaa Kiltsi aleviku fotonäitus jõudis Läänemaale, „külla oma nimekaimule“. Lisaks Kiltsi aleviku ajaloole sai näituse külastaja põgusa ülevaate Kiltsiga seotud kirjameeste loomingust, näitusel raamatud ja tsitaadid nendest. Näitust külastasid Haapsalu Põhikooli õpetajad ja õpilased.

Lasteosakonnale on Eesti Lastekirjanduse Keskus pikaajaline hea koostööpartner, koolitaja, ideepanga, vabariiklike lasteürituste algataja, kõrgel tasemel kunstinäituste koostaja ning vahendaja. Jaanuaris kunstnike Aizeni ja Revenko topeltnäitus „Jänesed, rebased ja teised

inimesed”. Näituse kuraator Viive Noor Eesti Lastekirjanduse Keskusest. Keskuse korraldatud 4. klasside ette lugemisvõistluse ning vabariikliku 3.-4. kl kirjandusmängu Läänemaa eelvoorud toimusid lasteosakonna eestvedamisel. Lasteosakond vahendab kolmele Haapsalus asuvale raamatukarusellile raamatuid, koordineerib vastündinud lastele mõeldud kinkeraamatu „Pisike puu“ jagamist Läänemaal ning Lugemisisu programmi rakendumist Läänemaal (praegu osalevad Risti ja Oru raamatukogud). K.Kumberg osales 4. kl ettelugemisvõistluse „Heal meelel ja ilusal keelel“ Läänemaa eelvoorul žüriis, vabariikliku 3.-4. kl kirjandusmängu Läänemaa eelvoorul korraldamises, E.Valteri nimelise illustratsioonipremia žüriis, I.Wiklandi illustratsioonikonkursi žüriis, I.Wiklandi kohvernäituse „Pikk-pikk teekond“ väljatöötamise töörühmas, MTÜ Rahvusvahelise Noorsookirjanduse Nõukogu (IBBY) Eesti osakonna juhatuses, Steni muinasjutuvõistluse žüriis ja korraldustoimkonnas, Lastekaitse Liidu poolt ellu kutsutud Hea lasteraamatu ja Hea noorteraamatu valimiskomisjonis, ELK lastekirjanduse uurimise töörühmas, „Paabeli Torn“ auhinna žüriis. Samuti esines ta ettekannetega Tallinnas, Tartus, Põltsamaal ning koolitustega Laagris, Põlvas ja Nissis. J. Kõuts osales ERÜ lasteteeninduse toimkonna juhatuses töös. Lasteosakond osales taas Põhja- ja Baltimaade ühisprojektis Põhjamaade kirjanduse nädal tutvustades Põhjamaade kirjandust Haapsalu põhikoolis ning Risti põhikoolis.

5.juunil 2019 toimus Asuküla raamatukogu-seltsimaja õuel XXVII laulu- ja XX tantsupeo „Minu arm“ tuletulemine. Asukülas seepärast, et juba esimese Eesti Vabariigi ajal tegutsesid Asukülas erinevad seltsid ja laulu- ning pasunakoor. Ettevalmistused ja läbiviimine käis raamatukogu ja seltsi koostöös.

Lääne-Nigula vallas Kullamaal oli emakeeleaasta tähistamiseks külas EKM vanemteadur Mari Sarv, kes tegi huvitava ettekande Kullamaa keelest.

4.6.3 rahvusvahelisel tasandil

ERÜ vahendusel toimus Ukraina kolleegid küsimustikule vastamine, mille eesmärgiks uurida raamatukogude sise-suhtluse tõhusust. Haapsalus vastas küsimustikule pearaamatukoguhoidja.

Haapsalu, Wiedemanni 11 maja külastas Vene suursaadik koos Haapsalu linnapeaga. K.Kumberg osales I.Wiklandi illustratsioonide Soome-näituse korraldamise töörühmas.

4.7 Raamatukogu koolituskeskusena kasutajatele.

Maakonna raamatukogudes avalikuks kasutamiseks 31 arvutit. Toimus 231 individuaal- ja 135 rühmakoolitust, viimastel osales 1360 inimest. Peamisteks koolitusteemadeks arvutioskused, digidokumentide täitmine ning esitamine, raamatukoguprogrammide kasutamine, lennu- ja muude piletite broneerimine, ostmine, välja printimine.

Keskraamatukogus toimus ANDRAS-e TÕN-i raames Haapsalu Kutsehariduskeskuse õpilaste poolt nutiseadmete koolitus linnarahvale.

Riigi Infosüsteemi Ameti üle-eestilise kampaania "Ole IT-vaatlik" raames oli 20. novembril lugemissaalis võimalik saada nõuandeid, kuidas internetis turvaliselt toimetada. Kampaania keskendus küberteadlikkuse tõstmisele vanemaerialiste seas.

Lasteosakonnas toimus rühmakoolitusi lastele 78 (+14), neil osales kokku 1604 (+572) last ning 183 (+90) täiskasvanut. Täiskasvanutele viidi läbi 7 (-2) rühmakoolitust kokku 157 (+61) osalejaga. Lisaks sellele peeti 13 (+8) ettekannet kokku 898 (+648) inimesele. Teist aastat

toimus koostöö Huvikeskuse korraldatud linnalaagriga. Rühm sai raamatukogus tööd teha ning selle käigus õppida raamatukogu ning lastekirjanduse kohta. Lastekirjandust tutvustas erinevatele gruppidele K.Kumberg, ja aasta jooksul seisis lasterühmade ees ka kõik teised osakonna töötajad.

Ridala haruraamatukogus oli Eesti pärimustantsu õpituba (TÕN'i üritus). Helmekeede õpituba lastele/ täiskasvanutele.

Taebla raamatukogus: esimesel poolaastal igal teisipäeval ja alates teisest poolaastast 2x kuus kogunesid prantsuse keele huvilised. Esimesel poolaastal kolmapäeviti toimusid Taebla raamatukogu ruumes HKHK õpetaja E. Klimenko töötoad.

4.8 Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded

Maakonnas postitasid raamatukogud veebilehtedele uudiseid 558 korda, 2018-1 oli see arv 366. Seoses raamatukogu 100. juubeliga ilmus Liivi raamatukogul brošüür.

Facebooki leheküljed on Haapsalu, Taebla, Asuküla, Risti, Vormsi, Oru, Martna, Rõude, Nõva, Kullamaa raamatukogudel. Rõude raamatukogu kirjutas Lääne-Nigula vallalehe 2019.a. detsembri numbrisse raamatututvustuse. Haapsalu linna infolehes, mis viiakse elanike postkastidesse, avaldati raamatukoguteenuste reklaamtekst.

Lääne maakonna keskraamatukogu kasutas teavitamiseks raamatukogu veebilehte, sotsiaalmeediat (Facebook ja Instagram), ajakirjandust ja meediat (Lääne Elu, Läänlane, ERR), kultuuriportaale (kultuurikava.ee, visithaapsalu.ee), e-posti, maililiste ning otsesuhtlust. Aasta jooksul saadeti välja 40 pressiteadet, mis andsid teada sündmustest, näitustest või tutvustasid teenuseid. Lääne Elu avaldas raamatukogu kohta uudisloo või reportaaži 24 korral ehk keskmiselt peaaegu igal teisel nädalal; avati veebileht „Haapsalu kirjasõnas“ ja noorte kirjandust tutvustav Raamatureporter. Otse lastele info edastamiseks avati lasteraamatukogu TikToki konto, millele kogunes aasta lõpuks 36 jälgijat. ERRi uudistes tutvustati keskraamatukogu pakiautomaaditeenust, veebiblogi Haapsalu kirjasõnas ja IT-vaatlik küberturvalisuse päeva. Lasteosakonna tegevust kajastati 11 korral kohalikes trükiväljaannetes, lisaks veebiväljaanded. Ühel korral jõuti Vikerraadio uudistesse ning kahel korral ERRi uudistesse. Lasteosakonna bibliograafi K.Kumbergi arvustusi ning artikleid kirjanduse ja kultuuri teemadel ilmus kohalikes (10), üleriiklikes (7), väljapoole Eestit suunatud trükiväljaannetes (2) ja erinevates muudes trükiväljaannetes (4).

4.9 Andmebaasid.

Keskraamatukogu veebilehe kaudu saab kasutada avalikke katalooge Urram kodulugu, Riks, Ester, Dea.Digar ja Digar jt. andmebaase, blogisid, veebilehte IT-vaatlik, keskraamatukogu koostatud kirjandus- ja kultuuriloolist veebilehte „Haapsalu kirjasõnas“, noortekirjanduse blogi Raamatureporter, lasteraamatute tutvustusi „Ettevaatust, äge raamat“.

Kodulooliste artiklite kirjeid programmis Urram loodi 4 töötaja poolt 1223. Artiklid leitavad avalikus portaalis lugeja.ee ja kodulugu.ee

2020. aastal on koostamisel veebileht luuletaja Ernst Enno elu- ja loominguga, Haapsalus 1995 – 2015 toimunud juubelipäevade kohta jmt.

5. 2020. aasta tegevused

Lääne maakonna rahvaraamatukogude tegevus lähtub eesmärgist pakkuda kvaliteetset raamatukogunduslikku teenust, omavalitsuste poolt võimaldatud vahenditega kujundada raamatukogudest atraktiivsed tegevuskeskused ja erinevaid tegevusvõimalusi pakkuvad kogukonnakeskused. Aktiivselt reklaamida elanikele koduteenindust ja pakiautomaadiga-raamat-koju teenust, erinevaid e-teenuseid ja andmebaase, korraldada kirjandus- ja temaatilisi üritusi ning raamatukogu kui kohtumisaika.

Luuletaja Ernst Enno 145. juubelpäeva ja konverentsi korraldamine, veebilehe avamine.

Eesti Põhiseaduse 100. aastapäeva tähistamiseks tuua huvilisteni loengute sari.

Asuküla seltsimaja 125. ja samas majas töötava Asuküla raamatukogu 100. aastapäeva tähistamine, Ridala raamatukogu 100. aastapäeva tähistamine.

Eesti rahvajutu teema-aasta tähistamiseks toimub lasteosakonnas igal kuul üks jutuhommik.

Kommunikatsiooniplaani väljatöötamine, et muuta raamatukogu teenuste ja ürituste reklaamimine süstemaatilisemaks, efektiivsemaks ja loodetavasti ka tulemuslikumaks. Kuna raamatukogul on reklaamimiseks vähe rahalist ressursi, siis eriti oluline, et reklaamitegevus oleks maksimaalselt mõtestatud.

Raamatukogu(de) kogude komplekteerimise põhimõtete täiendamine kogude süsteemsemaks täiendamiseks lugejateeninduse, elukestva õppe ning lugejanõudlusest lähtuvalt.

Veebilehtede Haapsalu kirjasõnas ja noorte kirjanduse blogi Raamatureporter pidev täiendamine.

Lääne-Nigula valla lehes hakkab ilmuma Lääne-Nigula raamatukoguhoidjate rubriik „Raamatukoguhoidja soovitab“, Risti raamatukogusse kinobussi punkt ja paigaldada tagastuskastid kõikidele valla raamatukogudele.

Kõik maakonna raamatukogud jätkavad kultuuri- ja hariduselu toetamist nii oma kodukandis kui maakonnas tervikuna.

Koostajad:

Kersti Brant, pearaamatukoguhoidja kersti@lib.haapsalu.ee

Ilme Sepp, direktor ilme@lib.haapsalu.ee

Lääne Maakonna Keskraamatukogu

Direktor Ilme Sepp

/allkirjastatud digitaalselt/

LISA 1. Personali koolitus

Raamatukogu nimi	Koolituste arv	Koolitustundide arv (koolituse maht)	Koolituseks kulutatud
Lääne Maakonna Keskraamatukogu	35	262	2237,76
Oru	1	4	Sõidukulud
Risti	3	18	Sõidukulud
Vormsi	3	230	320.-

LISA 2. Raamatukogutöötajate avalikud esinemised

ettekanded, loengud, koolitused

30.01.	Rahvusraamatukogu Milleri salong	Raamatud peavad olema õpilasele kättesaadavad	65	Jaanus Kõuts	90	Ümarlaud "Kas eesti kirjandus lahkub koolist" T. Haug, R. Veidemann, A. Kell, I. Hein, M. Rebane, J. Kõuts, H. Liiv- Tellmann, A. Kõvamees (e-posti teel), M. Vaino (tel teel)
20.03	Eesti Lastekirjanduse Keskus	Paneeldiskussioon "Kellele on vaja dramaturgi", vestlejad Piret Jaaks, Krista Kumberg, Rein Agur, Donald Tomberg ja Sander Pukk.	40	Krista Kumberg	60	Laste- ja noorteteatripäeva konverents
11.04.	Tartu Linnaraamatukogu	Ettekanne "Kuidas seletada eestit..."	150	Krista Kumberg	30	Tartu algupärase laste- ja noortekirjanduse päev "Ridade vahele peidetud"
17.04.	Põltsamaa raamatukogu	Ettekanne "Lehekülgi lastekirjanduse klassika kokaraamatust"	34	Krista Kumberg	90	Jõgeva maakonna raamatukoguhoidjate koolitus
24.05.	Haapsalu kultuurikeskus	Muinasjutt näitab keelt		Krista Kumberg	20	Muinasjutukonverents „Muinasjuttude salakeel“
07.08.	Lasteraamatukogu	Ettekanne "Kooliraamatukogude osast laste lugemise toetamisel"	45	Jaanus Kõuts	60	Kooliraamatukoguhoidjate suveseminar
07.08.	Lasteraamatukogu	Ettekanne "Eesti laps oskab ja tahab lugeda"	45	Krista Kumberg	60	Kooliraamatukoguhoidjate suveseminar

10.08.	Lasteraamatukogu	Ettekanne "Muinasjuttude keelest"	16	Krista Kumberg	90	Tõlkemagistrite suvekool
18.08.	Haapsalu	Kirjanduslik Haapsalu	35	Krista Kumberg	90	Põltsamaa raamatukoguhoidjate ja kirjandushuviliste huvireis Haapsallu
01.09.	Vikerraadio	Aabitsatest		Krista Kumberg	37	Keeleminutid
18.09.	Paikuse raamatukogu	Ettekanne "Inimesed pole numbrid ja numbrid pole inimesed, kuigi nemadki võivad midagi kõneleda"	70	Jaanus Kõuts	15	XIV Üleriigiline Lasteraamatukoguhoidjate Päev
20.09.	Eesti Rahva Muuseum	Ettekanne "Kui kirju on maailm. Aga elada võib. Edgar Valter kirjaniku ja illustraatorina"	100	Krista Kumberg	30	Edgar Valteri 90. sünniaastapäeva tähistamine
22.10.	Eesti Lastekirjanduse Keskus	Ettekanne "Naissoost ja mitte enam noor – tädi lastekirjanduses"	90	Krista Kumberg	30	Seminar "Laps kirjanduses 7 - "
22.11.	Läänemaa Ühisgümnaasium	Ettekanne "Muinasjutud näitavad keelt"	104	Krista Kumberg	30	Eesti keele päev "Alguses oli sõna"
21.09. 2019	Asuküla seltsimajas-raamatukogus.	Intervjuu EV100 toimkonna võttegrupile.		Imbi Sildaru		

LISA 3. Raamatukogude ehitamine, renoveerimine, remondid

Raamatukogu nimi	Teostatud tööd (2019)
Oru rmtk, mis asub koolimajas	Koolimaja ümberehitust alustati 2019.a., mille käigus remonditakse ka raamatukoguruumid 2020.a.
Martna rmtkogu, mis asub lasteaia majas	Tervel majal vahetati aknaid, parandati katust, renoveeriti sissepääsude ees puitplatvorme
Asuküla seltsimaja	Renoveerimistöde lõpetamine

LISA 4. Laste ja noorteüritused (valik)

Raamatukogu nimi	Ürituse nimi	Osavõtjate arv
Keskraamatukogu lasteosakonnas	30.jaan Näituse avamine. Irena Aizeni ja Lena Revenko topelnäitus „Jänesed, rebased ja teised inimesed“	17
	20.veebr Näituse avamine. Ridala kunstikooli näitus	12
	28.märts Ernst Enno nimeline etluskonkurss	70
	29.märts Vabariikliku 3.-4. kl kirjandusmängu Läänemaa eelvoor	29
	Tähistati rahvusvahelist lasteraamatupäeva. Külaskirjanik Helen Käit	15
	17. mail kogunesid möödunud õppeaasta jooksul silma paistnud noored raamatusõbrad. Esimest korda andis Andres Ammase Fond ühele lapsele üle Väikese Lugeja auhinna. Külaskirjanik ja tõlkja Indrek Koff	33
	25.mai Kohtumine Toon Tellegeniga, kohal oli ja oma töid tutvustas kunstnik Regina Lukk-Toompere	16
	12. juunist kuni 21. augustini korraldati igal kolmapäeval kell 11.00 üritus, kus tutvustati lastele lastekirjandust, mille juurde kuulus ka lugude jutustamine, mängimine, meisterdamine. Lastekirjanik Triinu Laane raamatu „Krutskiline tita. Päähääkäntävä tita“. esitlus 12. juunil	36
	21. sept Edgar Valteri 90. sünniaastapäeva tähistamine	47
	1.okt Kohtumine ja töötuba illustraator Kristi Kangilaskiga	14
	11.okt 4. kl ette lugemisvõistluse „Heal meelel ja ilusal keelel“ eelvoor	26
	18.okt Jaak Kõdar kohtub lastega	
	19.okt Heli Reichardi raamatu „Liisu, Leenu ja Kuuks“ esitlus	
Detsembris külaskirjanik Anu Aun raamatu „Eia seiklus Tondikakul“ autor Anu Aun	31	
Jutuhommikud läbi aasta laupäeviti		
Suvel ette lugemine ja meisterdamine – Suvi Ioni Aias	56	
Asuküla	Nutipesa – EV3 põhikomplekti roboti lammutamine, osade inventuur, robotkoera ehitamine, programmeerimine. Fantaasiatoas loeti Kitzbergi muinasjuttu „Pannkook“, köögis uuriti, kuidas käib pannkoogitegu, maiustati. Vooliti plastiliinist pannkooke. Seejärel reisiti põrandarobot Bee-Bottidega mööda Eestimaad.	12

	Koolilapse kokakool. HKHK kutseõpetaja T.Kuusiku juhendamisel valmisid: flambeeritud lihapallid kooseses kastmes; smuutid; krõbe sai, kiired tortilla chipsid; isetehtud soolane ja magus popcorn ning õhukesed pannkoogid.	
Kullamaa	13. märtsil emakeelepäeva tähistamine, osa võttis 7. klass. Külas EKM vanemteadur M. Sarv, kes rääkis, (näitas ja lasi kuulata) Kullamaa keelt	13
Lääne-Nigula valla raamatukogud	Põhjamaade ettelugemisnädalal Lääne-Nigula valla raamatukogudes: loeti Polygon teatri poolt ette Pipi Pikksukka Linnamäel Oru raamatukogus, Palivere koolis ja raamatukogus (Kadri Lukk), Risti koolis ja Nõval ning Taeblass (Pärnu teatri näitlejad Fatme-Helge Leevald ja Sander Rebane). Loodame, et sellised ettelugemised kujunevad traditsiooniks.	
Martna	Märtsis emakeelepäev, kus traditsiooniks saanud „Kalevipoeg” katkendi ettelugemine, et lapsed näevad, kuidas keel on muutunud, pärast joonistati pilt Kalevipojast. Perepidu 29.11. – lasteaia maja peale olid jaotatud erinevad tegevusnurgad ja raamatukogus said pered veeretada jututäringuid, saadud piltidest kokku kirjutada ühe jutukese. Jutud tulid väga huvitavad, otsustati need välja anda fotoraamatuna koos pere piltidega.	
Oru	Ette lugemised lasteaiarühmadele; meisterdamise tunnid	
Ridala	Projekt „Meie väike raamatukogu“: Projektis osalesid Ridala kooli 1. ja 2. klass. Märtsis toimus kohtumine Läti lastekirjaniku ja illustraatori Martins Zutisega. Väljas oli näitus projektis osalevate maade kirjandusest. Tund kirjanikuga:Novembris oli kooliperel külas koduküla kirjanik Heli Reichardt. Toimusid eraldi raamatutunnid 1.-3. klassile 4-6 klassile ja lasteaia vanemale rühmale. Kirjanik tutvustas „Leenu ja Liisu lugude“ 2. raamatut. Kirjanik Heli soovitas mängida sõpradega koos raamatus olevat jõulumuinasjuttu või „Sepa talu lauamängu“. 29. oktoobril Vaata, kes laenutab ! Lähtuvalt Eesti laulu- ja tantsupeo juubeliaastast laenutasid laulu- ja tantsupeoga seotud inimesed K. Erkmann ja V. Paaliste. Varje õpetas seltskonnatantse II klassile ja Kristi õpitoas valmistasid III ja IV klassi tüdrukud Vormsi pulmaristi. Aasta lõppes <u>parimate lugejate tänuüritusega Haapsalus</u> . Käidi kinos vaatamas filmi „Unustatud jõulud“ ja lossipargis suure kuuse alla oli päkapikk jättnud lugejatele kingikoti. Imetleti kuuske, sooviti üksteisele „Häid pühi“ ja asuti koduteele.	lapsi 61, täiskasvanuid 33,

Risti	<p>Muinasjututund “Kass, kes kõndis omapead“ + ristsõna lahendamine jutu põhjal.</p> <p>(Kahel korral) Projekti “Aitan lapsi lugema“ teematunnid ja lugemispassi täitmine. Lugemisisu nimekirjas olevate raamatute tutvustus ja mängude mängimine.</p> <p>(Kuuel korral) Edgar Valteri kuu Risti raamatukogus. Kunstniku ja kirjamehe loomingu tutvustus erinevatele klassidele. Ettelugemis tunnid Valteri poolt illustreeritud lugudest</p> <p>Muinasjututunnid erinevatel teemadel.</p> <p>Teisipäeviti käisid huvilised raamatukogus meisterdamas ja kolmapäeviti juttu kuulamas.</p>	12
Vormsi	<p>Muinasjutihommikud(7)</p> <p>Ettelugemise päev oktoobris</p> <p>Põhjamaade kirjanduse nädalal Pipi sünnipäev</p>	<p>5-12</p> <p>6</p> <p>kõik lasteaia lapsed ja õpetajad</p>

LISA 5. Raamatukoguteeninduse maakondliku koordineerimise ülesannete täitmine

Vastavalt Rahvaraamatukogude seadusele on igas maakonnas keskraamatukogu, kes täidab täiendavalt raamatukoguteeninduse maakondliku koordineerimise ülesandeid. Maakonnaraamatukogu ülesanded raamatukoguteeninduse koordineerimisel on kogude komplekteerimine ja töötlemine; rahvaraamatukogude tegevuseks vajalike bibliograafia-, täistekst- ja muude andmebaaside loomine ja pidamine; rahvaraamatukogude statistilise aruandluse korraldamine ja tegevuse analüüsimine; erialane nõustamine ja raamatukogutöötajate täienduskoolituse korraldamine.

Lääne Maakonna Keskraamatukogu täitis maakonnaraamatukogu ülesandeid. Teabe ja nõuga abistasid kõik keskraamatukogu töötajad. Maakonnaraamatukogu töötajad nõustasid vallaraamatukogusid erialastes küsimustes nii kohapeal käies kui telefoni ja e-posti teel. Lääne maakonna valdadega sõlmitud koostöölepingute alusel kasutasid vallaraamatukogud keskraamatukogu vahendusel erinevaid teenuseid. Maakonnaraamatukogu töötajad osalesid Rõude pikaajalise raamatukoguhoidja pensionile saatmisel ja uue töötajaga tutvumisel ning Liivi raamatukogu – 100, Vormsi raamatukogu - 100 üritustel.

Komplekteerimis- ja töötlusosakonna kaks töötajat komplekteerisid maakonna raamatukogudele uusi teavikuid, järelkomplekteerisid lugejate nõudlusest tulenevalt teavikuid ja töötlesid raamatud kokkuleppe alusel.

Direktor suhtles omavalitsuste esindajatega, koostas ja sõlmis lepinguid, koostas dokumente, jälgis raamaturahade voogu ja kasutamist ning esitas andmeid finantstoimingute tegemiseks Haapsalu linnavalitsuse raamatupidajale. Nõustas omavalitsuste raamatukogudega tegelevaid nõunikke ja raamatukoguhoidjaid kõikide raamatukogunduslike teenustega seotud küsimustes Korraldas ja teostas erinevate valdkondade aruandlust Kultuuriministeriumile. Direktor oli Sihtasutuse Läänemaa koostööorgani Läänemaa kultuurikoja liige.

Pearaamatukoguhoidja kogus, kontrollis, redigeeris statistilisi ja sisulisi aruandeid. Kogus koolitussoove, korraldas maakondlikke täienduskoolitusi, jagas infot vabariiklike koolituste kohta. Nõustas raamatukogunduslike teenustega seotud küsimustes kirja, telefoni teel ja kohtadel käies.

Pearaamatukoguhoidja ettepanek on, et jätkuvalt oleks vaja koolitusi, mis toimuksid üle vabariigiliselt ühel tasemel hea koolitajaga (sarnaselt e-kodaniku juhendaja koolitusega) ja ilmselgelt tõstaks siis ka raamatukoguhoidjatelt oodatavaid pädevusi.

Teenindusosakonna juhataja nõustas maaraamatukoguhoidjaid laenutusteenuse korraldamise, RVLi teostamise, programmi Urram ja Riks teemadel, jagas kogemusi inventuuri teostamiseks, külastas koos direktori ja pearaamatukoguhoidjaga maaraamatukogusid.

Lasteosakond jagas lasteteenindusega seotud nõu maakonna rahvaraamatukogudele ning tutvustas raamatukogu võimalusi lugemisjuhtidele sh vallaraamatukoguhoidjatele.

Maakondlikel õppepäevadel mitte osalemist põhjendatakse sellega, et ei saa / ei soovi raamatukogu kinni panna. Osadele sobib esmaspäev, teistele reede või neljapäev ja koolitajad ei soovi reeglina reedel Haapsallu koolitama tulla.

Lääne maakonnal puudub pärast haldusreformi oma esindaja ERÜ maaraamatukogude sektsioonis. Ettepanekuid isikutele on tehtud, aga mitte osalemist põhjendatakse ajapuudusega. Koosolekutel/ nõupidamistel on võimalusel käinud pearaamatukoguhoidja.

Pearaamatukoguhoidja tegevus: nõustamine/ arutelud kirja ja telefoni teel: nii statistiline kui sisuline aruandlus. Martna raamatukoguhoidjast sai ka Rõude raamatukogu juht, seoses sellega arutati kolme Rõudesse kandideerija omadusi/ võimalusi, kutsestandardi nõudmisi, hilisemat töökorraldust. Risti raamatukogu kroonika/ ajaloo teema, esineja (Tallinnast) kontaktide vahendamine. Rõude raamatukogu pikaajalise juhataja mõtted/ mured uue töötaja valimisest, kandidaatidest, edasisest töökorraldusest. Taebla ja Oru raamatukogude ajalooliste dokumentide tellimine ERA-st. Taebla Ajapaik.ee projektiga seonduv ja koolitaja kasutamine ka maakondlikul seminaril, Lääne-Nigula valla rmtkogu loodava nõukogu teema, vestlused telefoni teel, kirjalikult näidete, soovitude saatmine, samuti soovitus suhelda Kullamaa rmtkoguhoidjaga, kel aastate pikkune hea kogemus; mugavama mööbli soetamine ürituste ja kinoõhtute tarvis. Nõva rmtkogu ajaloost, töötaja jagas ajaloolist materjali skanneerimise/ meilimise teel. Palivere rmtkogu töötajale Läänemaa maaraamatukogude sektsiooni esindaja „ameti“ pakkumine. Kahepoolne arutelu: Noarootsi kogus ruumi puudus; lugejate vähene huvi; töö noortega, soovitus kasutada lasteosakonna kogemust arvuti+nutitelefon; TÕN-i kottide jagamine (toimus praktiliselt).

Martna rmtkogu maja akende vahetus, töökorraldus sellel ajal; asendamine Rõudes, kui sealne töötaja Tallinnas kutsekoolitusel; nii Martna kui Rõude vanemast fondist, mis elektrooniliselt arvele võtmata – mida võtta, kuhu ülejäänud panna; postiteenuste teema. Detsembris külaskäik Rõudesse: praktiline fondi puhastamine aegunud kirjandusest; soovituslik tegevuste nimekiri sisutöö parandamiseks.

Taebla rmtkogu töökorraldus töötaja õppimise ja ise koolis õpetajaks olemisega seotult; eakate kogunemiseks mõeldud suurema ruumi sisustamine ja nende „ära minemine“ rmtkogu alt; laste suvelugemise kogemused, tulemused, ka Orul, Ristil, Paliveres.

Pearaamatukoguhoidja artiklid maaraamatukogude ajaloost ja aasta parimast maaraamatukoguhoidjast nii Facebookis kui on-line Läänlases.

Endiste läänlaste Lihula ja Vatla rmtkogu ajalooga seotud kirjavahetus.

Pearaamatukoguhoidja poolt saadeti maaraamatukogude listi kaudu 96 kirja (paari lauselisi pole arvestatud). Nende hulgas erialased teavitused ERÜ poolt, erinevate koolituste teated/kutsed, ANDRAS-e koolituspäevade raamatukoguhoidjatele kutsed, raamatukogupäevade ja TÕN-i raames koolituste korraldamise üleskutsed, tunnustamiste ja rmtkogude juubelite teated, pikemad artiklid juubilar-raamatukogude ajaloost ...

Koolitused

Tabel 9

Koolituse aeg 2019	Koolituse teema	Koolitaja	Koolituse maht/kestus	Raamatukoguhoidjate arv/KOV-de arv	Eelarve/ Koolituseks kulutatud summa
18.03	Infominutid Tammsaarest ja kirjandusest, Elisa e-raamatutest, Koondajaloo „Läänemaa maaraamatukogud ja Eesti Vabariik 100“ tutvustus.	I. Sepp Tammsaare muuseumist Annika Aus Elisa esindaja Karl-Andres Tammes K. Brant	8 ak	22/3 KOV	93,66€
24.05	Konverents „Muinasjutuvägi“	I. Tomusk, P.Päär, K. Kumberg jt.	8 ak	61/5 KOV	3644,85€
23. 09	Esinemis- ja suhtlemisioskuste õppepäev.	Koolituskeskuse lektorid Mart Soonik ja Marika Raisk	8 ak	21/3 KOV	1206,16€

4. 11	<p>Suvelugemisega ühinenud maaraamatukogude tunnustamine,</p> <p>Mis on Ajapaik !?: ajapaiga platvormi võimalused ja kasutamine</p> <p>4x15 minutit raamatukogundusest, reisimuljeid Stockholmist, Brüsselist, Inglismaalt</p> <p>„Sõnaränd“</p>	<p>J.Kõuts</p> <p>Lektor Vahur Puik</p> <p>J. Kõuts, K. Brant, I. Sepp</p> <p>Kerttu Rakke, Peeter Sauter, Mairi Laurik</p>	8 ak	23/3 KOV	12,04€
-------	--	---	------	----------	--------